

C-uppsats
10 poäng

I väntan på vårt barn
En studie kring kraven och förväntningarna på blivande
adoptivföräldrar

Expect an addition to the family
A study about the demands and expectations on the future
adoptive parents

Camilla Christiansson
Ida Lund
Sociala omsorgsprogrammet
Institutionen för hälsovetenskaper

Datum för examination:
2006-06-07
Handledare: Sven-Erik Olsson
Examinator: Ulla Zetterlind
www.hkr.se

ABSTRACT

To be able to adopt, the future adoptive parents must participate in parental education and have a home investigation done. The home investigation is extensive and great demands are made on the parents. The purpose with this study was to get an insight and understanding in the parents' thoughts and feelings about the demands and expectations that are made on them during an international adoption. To answer this, we used these questions: Which demands and expectations are made on the future adoptive parents by the home investigator and the parental educator? How do the future adoptive parents experience the demands and expectations that are made on them before an adoption? Does the apprehension about the demands and expectations differ between the future adoptive parents and the home investigator contrary the parental educator? We used a qualitative method, interviewing four couples of parents, one home investigator and one parental educator. The result showed that there are both similarities and differences in the respondents' apprehensions about the demands and expectations.

Keywords: Adoption, adoptive parents, parental education, home investigation, demands, expectations

DEFINITIONER OCH FÖRKORTNINGAR

Adoptionsorganisationer	De organisationer som har MIA:s auktorisation för att förmedla internationella adoptioner.
Barnbesked	Besked ifrån adoptionsorganisationen att det finns ett barn som väntar på de blivande adoptivföräldrarna.
BMI	Body Mass Index, ett tal som visar förhållandet mellan längd och vikt.
BVC	Barnavårdscentralen
FB	Föräldrabalken
FFIA	Familjeföreningen för Internationella adoptioner
Föräldrautbildare	Den person som håller i den obligatoriska föräldrautbildningen för blivande adoptiv föräldrar.
Hemutredare	Socialsekreterare på Familjerätten som gör hemutredningar.
Hemutredning	Lämplighetsbedömning och granskning som socialtjänsten gör av dem som ansöker om adoption.
MIA	Myndigheten för Internationella Adoptioner, utövar tillsyn på adoptionsorganisationerna.
Medgivande	Besked som socialnämnden lämnar de blivande adoptivföräldrarna om de blivit godkända för att adoptera.
MVC	Mödravårdscentralen

NIA	Nämnden för internationella adoptionsfrågor. Ersattes den 1/1 2005 av MIA.
Stark adoption	Betyder att adoptivbarnet i alla rättsliga sammanhang anses som likställt med ett biologiskt barn och att adoptionen inte kan hävas. Adoptioner som beslutas i svenska domstolar är alltid starka.
SoL	Socialtjänstlagen
SOU	Statens Offentliga Utredningar
Svag adoption	Betyder att adoptionen har mer begränsade rättsverkningar. Adoptionen kan hävas och de biologiska föräldrarna har vissa rättigheter och skyldigheter gentemot barnet.
WHO	Världshälsoorganisationer.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	6
1.1 FÖRFÖRSTÅELSE.....	6
1.1.1 Idas förförståelse.....	6
1.1.2 Camillas förförståelse.....	7
1.2 INFORMATIONSMÖTE OM FFIA	7
1.3 AVGRÄNSNING	7
2. SYFTE	8
2.1 FRÅGESTÄLLNINGAR	8
3. BAKGRUND	8
3.1 HISTORIA.....	8
3.2 1986 ÅRS FN-DEKLARATION	9
3.3 FN:S BARNKONVENTION	9
3.4 HAAGKONVENTIONEN	10
3.5 HEMUTREDNING.....	10
3.6 FÖRÄLDRAUTBILDNING.....	12
3.7 MIA	13
3.8 ADOPTIONSORGANISATIONER	13
3.9 STATISTIK	13
3.10 VÅRA REFLEKTIONER	14
4. TEORIER	14
4.1 ANKNYTNINGSTEORIN.....	14
4.2 INTERVJUAREFFEKTEN	15
5. METOD	16
5.1 METODVAL	16
5.2 LITTERATURSÖKNING.....	16
5.3 URVAL	17
5.4 POPULATION.....	17
6. GENOMFÖRANDE	18
6.1 RESPONDENTERNA	18
6.2 INTERVJUERNA	19
6.3 ETISKA REFLEKTIONER.....	20
6.3.1 Informationskravet.....	20
6.3.2 Samtyckeskravet	20
6.3.3 Konfidentialitetskravet.....	21
6.3.4 Nyttjandekravet.....	21
6.4 ANALYS.....	21
6.5 BETYDELSE	23

6.6 RISK OCH NYTTA.....	23
6.7 METODDISKUSSION	24
6.7.1 Validitet	24
6.7.2 Reliabilitet	26
7 RESULTAT	26
7.1 VILKA KRAV OCH FÖRVÄNTNINGAR STÄLLER HEMUTREDAREN OCH FÖRÄLDRAUTBILDAREN PÅ DE BLIVANDE FÖRÄLDRARNA?	26
7.1.1 Hemutredaren.....	26
7.1.2 Föräldrautbildare.....	30
7.2 HUR UPPLÉVER DE BLIVANDE ADOPTIVFÖRÄLDRARNA DE KRAV OCH FÖRVÄNTNINGAR SOM STÄLLS PÅ DEM INFÖR EN ADOPTION?	32
7.2.1 Anna och Anders.....	32
7.2.2 Berit och Björn	34
7.2.3 Catarina och Christer.....	36
7.2.4 Doris och David	38
7.3 ÄR DET NÅGON SKILLNAD PÅ ADOPTIVFÖRÄLDRARNAS OCH HEMUTREDARENS RESPEKTIVE FÖRÄLDRAUTBILDARENS UPPFATTNINGAR OM KRAVEN OCH FÖRVÄNTNINGARNA?.....	41
7.3.1 Förväntningar.....	41
7.3.2 Krav.....	42
8. RESULTATDISKUSSION.....	43
9. KONKLUSION	48
10. REFERENSER	50
 BILAGOR	
Följebrev	Bilaga 1
Medgivande	Bilaga 2
Frågeteman / blivande adoptivförälder.....	Bilaga 3
Frågeteman / hemutredaren.....	Bilaga 4
Frågeteman / föräldrautbildaren.....	Bilaga 5
Arbetsfördelning	Bilaga 6

1. INLEDNING

I tidningarna har det på sista tiden förekommit en debatt om adopterade barn och adoptivföräldrar. Bland annat så skrev Svenska Dagbladet om ett adoptivbarn, vilket avlidit på grund av påstådd vanvård (www.svd.se). Vi följde båda en artikelserie i tidningen Norra Skåne som handlade om ett par som skulle adoptera ett barn från Kina. Som läsare fick vi följa hela adoptionsprocessen (Norra Skåne, 2005, 2006).

I en radiointervju hörde vi om den nya lagstiftningen ifrån 2005-01-01 angående obligatorisk föräldrautbildning för blivande adoptivföräldrar. Föräldrautbildningen såg olika ut ifrån kommun till kommun både när det gällande utförande och kostnad (www.sr.se).

Vi läste mycket i tidningarna samt hörde på radio och TV om just adoption. Allt detta väckte frågor och funderingar hos oss. Det som fångade vårt intresse var hur kraven och förväntningarna upplevdes av blivande adoptivföräldrarna.

1.1 Förförståelse

Vår förförståelse om adoption skiljer sig åt. Därför har vi valt att redovisa den var för sig. Som avslutning på kapitlet berättar vi om ett informationsmöte som vi har varit på.

1.1.1 Idas förförståelse

Kraven och förväntningarna som ställdes på blivande adoptivföräldrar hade jag inte så mycket tankar om innan vi började med vår studie, genom media visste jag att vissa krav och förväntningar fanns men inte vad som krävdes av de blivande föräldrarna. Jag har två adopterade kusiner, eftersom de är äldre än mig så har jag inte funderat över kraven och förväntningarna som har ställts på deras föräldrar.

Min inställning till den obligatoriska föräldrautbildningen var negativ trots att jag inte hade kunskap om vad den innebar. Jag tyckte att det var fel att den skulle vara obligatorisk för blivande adoptivföräldrar men inte för biologiska föräldrar.

1.1.2 Camillas förförståelse

Föräldrautbildning såg jag som positivt. Då jag själv har egna barn så blev jag erbjuden föräldrautbildning både genom MVC och BVC. Det var mycket lärorikt och det var bra att förbereda sig genom att träffa andra i samma situation.

När det gällde krav och förväntningar på blivande adoptivföräldrar så följde jag debatten i tidningar, TV och radio. Det pratades mycket om att kraven behövde skärpas och vad myndighetspersoner kunde göra för att förhindra misstag. Jag visste inte vilka krav som ställdes på blivande adoptivföräldrar, men jag visste att de gick igenom en hemutredning.

1.2 Informationsmöte om FFIA

På www.villhabarn.com läste vi om ett informationsmöte i Malmö som FFIA anordnade. Det var ett allmänt möte för dem som var intresserade av att adoptera. Det var cirka 10 par som dök upp. Träffen inleddes med en film från barnhem i Kina, Thailand och Vietnam. Vi upplevde att det var mycket spänningar i luften när filmen gick. Paren pussades och höll varandra i händerna. Vi kände att det fanns mycket längtan och kärlek till dessa barn. Båda kunde förstå deras längtan att blir föräldrar och längtan efter den, enligt oss, villkorlösa kärleken mellan föräldrar och barn. Vår tolkning var att vi upplevde deras längtan efter barn olika starkt och detta trodde vi berodde på att en av oss har barn och den andra inte.

1.3 Avgränsning

Vi valde att intervjua fyra föräldrapar samt en hemutredare och en föräldrautbildare. Anledningen till att vi ville intervjua även hemutredare och föräldrautbildare var för att få kunskap om hur en hemutredning gick till och hur en föräldrautbildning var uppbyggd. Vi ville också få reda på vilka krav och förväntningar det ställdes på de blivande adoptivföräldrarna ifrån myndigheterna. Detta för att få en bättre förståelse för hur föräldrarna upplevde dessa krav och förväntningar. Vi såg även en möjlighet till att upptäcka likheter och skillnader i deras uppfattningar.

2. SYFTE

Syftet med vår studie är att få en förståelse för föräldrarnas tankar och känslor kring kraven och förväntningarna som ställs på dem vid en internationell adoption.

2.1 Frågeställningar

- Vilka krav och förväntningar ställer hemutredaren och föräldrautbildaren på de blivande föräldrarna?
- Hur upplever de blivande adoptivföräldrarna de krav och förväntningar som ställs på dem inför en adoption?
- Är det någon skillnad på adoptivföräldrarnas och hemutredarens respektive föräldrautbildarens uppfattningar om kraven och förväntningarna?

3. BAKGRUND

Här nedan presenteras en historisk sammanfattning byggd på Nordlöf (2001), vi berättar om olika konventioner som finns gällande barn, hur en hemutredning går till och hur den obligatoriska föräldrautbildningen ser ut. Vi berättar även om MIA, vilka adoptionsorganisationer som finns i Sverige och vi skriver om statistik. Avsnittet avslutas med våra egna reflektioner angående kraven, har dessa blivit hårdare över tiden eller ej?

3.1 Historia

I ”FoU-rapport 2001:8, Svenska adoptioner i Stockholm 1918-1973” läser vi att den 1 januari, 1918, trädde ”Lagen om adoption” i kraft. Detta var en av barnlagarna som berörde adoption. Huvudbestämmelsen var att domstol skulle besluta om adoption och så är fallet även idag.

I 1918 års lag fanns en paragraf om att adoptivföräldrar kunde få ersättning då de tog hand om ett adoptivbarn. Detta missbrukades genom att familjer satte in annonser om att adoptera barn mot ersättning. År 1923 ändrades lagen så att om ersättning utlovades så beviljades ingen adoption. Familjerna kunde dock, för barnets bästa, ge ett engångsbelopp till barnavårdsnämnden. Detta gäller än idag. År 1950 fördes barnlagarna ihop till en föräldrabalk. Adoption togs in i kapitel 4 där den fortfarande finns.

På 1950-talet var det modern som till barnavårdsmannen anmälde att hon ville lämna bort sitt barn för adoption. Barnavårdsmannen kontaktade adoptionsbyrån som i sin tur letade efter lämplig familj. Modern fick skriva på ett samtycke till adoptionen och ge sitt medgivande till att adoptivfamiljen fick lov att döpa barnet samt att skaffa pass till det. När allt detta var klart kunde barnet placeras hos adoptivfamiljen i sex månader. Därefter ansökte adoptionsföräldrarna om adoption hos tingsrätten. Ett yttrande ifrån barnavårdsmannen inhämtades innan rätten kunde fatta beslut om adoption. Genom adoption kom barnet in i familjen, fick deras efternamn och arvsrätt efter dem.

Efter 1959 beviljades endast starka adoptioner, detta betydde att alla juridiska band till de biologiska föräldrarna klipptes. Under en övergångsperiod fanns både svaga och starka adoptioner men de försvann 1971 när lagen ändrades. Nu skulle det bara finnas starka adoptioner. 1971 försvann också möjligheten att häva en adoption (Nordlöf, 2001).

3.2 1986 års FN-deklaration

I boken "Adoption" läser vi att i deklarationen står det att alla placeringar av barn i annans vårdnad än de biologiska föräldrarnas skall vara till barnets bästa. Den som har ansvaret för ett barn, eller adopterat det, har ansvar för att barnet får kännedom om sitt ursprung, om det inte strider mot barnets bästa (Sverne Arvill, Svensson, 2003).

3.3 FN:s barnkonvention

Denna konvention antogs i FN:s generalförsamling 1989. Barnkonventionen finns inte som någon lag i Sverige, men vi har en folkrättslig förpliktelse att följa bestämmelserna. Konventionen används ofta vid tolkning av svensk lag. Här slås också fast att vid adoption skall barnets bästa beaktas (Sverne Arvill, Svensson, 2003). I boken "Barnrättens grunder" läser vi att efter barnkonventionen har ett nytt rättsområde etablerats. Det är barnrätt (Shiratzki, 2005).

3.4 Haagkonventionen

På MIA:s hemsida kan man läsa om Haagkonventionen. En grundtanke i konventionen är att barnet:

” ... för att kunna uppnå en fullständig och harmonisk utveckling av sin personlighet bör växa upp i en familjemiljö, i en omgivning av lycka, kärlek och förståelse.” (www.nia.se).

I boken ”Adoption” kan vi läsa om 1993 års Haagkonvention. Om en adoption har genomförts i enlighet med bestämmelserna i Haagkonventionen skall den erkännas av samtliga länder som har anslutit sig till konventionen. Något ytterligare adoptionsbeslut behövs inte och skall inte heller fattas.

Syftet med konventionen är att:

- Det skall finnas garantier för att säkerställa att internationella adoptioner sker med hänsyn till barnets bästa och med respekt för dess grundläggande rättigheter.
- Upprätta ett system för samarbete mellan de länder som är med i Haagkonventionen, detta för att säkerställa att dessa garantier följs och därigenom förhindra att det sker bortförande av, försäljning av eller handel med barn.
- De adoptioner som genomförs i enlighet med konventionen skall erkännas av alla de länder som är medlemmar i konventionen.

Sedan 1997 gäller konventionen som svensk lag, ”Lag (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner”. Lagen innehåller framförallt bestämmelser om rollfördelningen mellan olika aktörer i Sverige. Konventionen och Sveriges lag går ihop när de gäller att det endast finns starka adoptioner i Sverige och att adoptivföräldrarna skall ha för avsikt att uppfostra adoptivbarnet (Sverne Arvill, Svensson, 2003).

3.5 Hemutredning

I boken ”Adoptera –ett sätt att bli förälder” menar författaren att syftet med en hemutredning är att förbereda föräldrarna inför adoptionen, skriva en rapport till socialnämnden som de har när de skall fatta beslut om medgivande och att presentera de blivande adoptivföräldrarna för barnets företrädare i utlandet. Utifrån denna bild väljer sedan företrädarna ett föräldrapar som

passar till barnet (Creutzer, 2002). I ”Nya sociallagarna – med kommentarer, lagar och författningar som lyder den 1 januari 2005” läser vi att alla som uppfyller kraven, som regleras i 1-4 § 4 kap FB, har rätt att få bli utredda. Man måste ha fyllt 25 år, och det är bara makar som får adoptera gemensamt (Norström, Thunved, 2005).

I boken ”Adoption” menar författarna att socialnämnden i de blivande adoptivföräldrarnas hemkommun skall ge sitt medgivande till adoption. Medgivandet gäller föräldrarnas och hemmets lämplighet för ett adoptivbarn. Medgivandeutredning görs av tjänstemän hos socialnämnden. Har föräldrarna fått medgivande att adoptera till exempel barn i åldern ett till två år gäller detta, föräldrarna kan alltså inte då adoptera ett barn som är fem år. De måste då ansöka om ett nytt medgivande. Medgivandet gäller i två år framåt (Sverne Arvill, Svensson, 2003).

I ”Nya sociallagarna – med kommentarer, lagar och författningar som lyder den 1 januari 2005” läser vi att i 12 § 6 kap SoL står det att när hemutredaren gör sin bedömning om den sökande är lämplig eller inte, så skall de ta särskild hänsyn till den sökandes kunskaper och insikter om adoptivbarn och deras behov, adoptionens innebörd, sökandes ålder, hälsotillstånd, personliga egenskaper och sociala nätverk. Dessutom skall sökanden ha deltagit i föräldrautbildning inför adoption (Norström, Thunved, 2005).

I boken ”Adoptera –ett sätt att bli förälder” menar författaren att hemutredaren bör följa dessa tio punkter vid en hemutredning:

- Tidigare förhållanden – uppväxt, utbildning, arbete och relationer till närstående
- Nuvarande förhållanden – bostad, arbete och ekonomi
- Hälsotillstånd – sjukdomar, läkarintyg krävs
- Personlighet och intresse – fritidssysselsättningar och vänner
- Religion och livsåskådning
- Äktenskap och relationer till släkt och omgivning – omgivningens inställning till adoptionen
- Motiv för adoption – Varför man väljer att adoptera
- Kunskap om och erfarenhet av barn – tankar om barnuppfostran
- Referenser – brev eller intervjuer av människor som känner föräldrarna väl

- Utredarens sammanfattning och bedömning – kort sammanfattning om föräldrarnas lämplighet att adoptera

I vissa fall kan det redan från början vara klart att paret inte kommer att bli godkända, utredaren måste då upplysa om detta. Att någon av de sökande finns med i polisregistret eller att de sökande har för hög ålder kan vara anledningar till detta. De flesta adoptionsländer säger nej till föräldrar som har begått brott. Vill paret dock ändå bli utredda skall de ha rätt till detta, socialnämnden kan inte neka till det (Creutzer, 2002).

3.6 Föräldrautbildning

I ”Nya sociallagarna – med kommentarer, lagar och författningar som lyder den 1 januari 2005” läser vi att från den 1 januari 2005 är föräldrautbildning för blivande adoptivföräldrar obligatorisk. Denna lag regleras i 6 kap 12 § 2 st SoL. Där kan vi läsa följande:

”Sökanden skall vidare ha deltagit i av kommunen anvisad föräldrautbildning inför adoptionen.” (Norström, Thunved, 2005).

I ”Att bli förälder till barn som redan finns” kan vi läsa att materialet har på regeringens uppdrag tagits fram av MIA i samråd med Socialstyrelsen. Målet med utbildningen är att adoptivbarnen skall komma till så väl förberedda föräldrar som möjligt. Syftet är att de blivande föräldrarna skall få kunskap om adoptivbarnen och deras behov. Dessutom skall de vara införstådda med vad en adoption innebär, både för sig själva och för barnet. Utbildningen skall också ge praktiska kunskaper, som hur en adoption går till, vart man vänder sig om man får problem uppstår och vilka regler som gäller.

Utbildningsmaterialet tar upp sju olika områden.

- Internationell adoption
- Att bilda familj
- Att adoptera
- Vilka barn behöver en familj
- Resan till barnet
- Att bli en adoptivfamilj
- Att vara en familj (MIA:s utbildningsmaterial, 2005).

3.7 MIA

I ”Att bli förälder till ett barn som redan finns” läser vi att MIA är en centralmyndighet i Haagkonventionens mening. Den bildades ur NIA som startade 1974. NIA var en tillsynsmyndighet till de auktoriserade adoptionsorganisationerna, som i sin tur skötte förmedlingsarbetet. På så vis fick samhället en viss kontroll över adoptionerna. Den 1 januari 2005 ombildades NIA till MIA. De har fortfarande samma tillsynsfunktion. Kraven på adoptionsorganisationerna har dock skärpts och den nya myndigheten har fått större möjligheter att kontrollera adoptionsorganisationernas arbete i utlandet (MIA:s utbildningsmaterial, 2005).

3.8 Adoptionsorganisationer

I boken ”Adoption” läser vi att det finns 6 stycken auktoriserade adoptionsorganisationer i Sverige:

- Adoptionscentrum
- Adoptionsföreningen LaCasa
- Barnen Framför Allt – Adoptioner
- Barnens Vänner – Internationell adoptionsförening
- Familjeföreningen för Internationell adoption
- Stiftelsen Frösunda Solidaritet – Internationella adoptioner

När föräldrarna fått ett medgivande från socialnämnden tar adoptionsorganisationen över handläggningen och kontakten med barnens hemland (Sverne Arvill, Svensson, 2003).

3.9 Statistik

I boken ”Adopterade barn – vägledning för förskolan” menar författarna att enligt svensk forskning genomfördes cirka 90 000 adoptioner i Sverige mellan 1917 och 1960-talet (Höjer, Höjer, 2005). I boken ”Adoption” läser vi att i slutet av 1960-talet så minskade nationella adoptioner till följd av preventivmedel och friare abortlagstiftning. Samtidigt blev det vanligare med internationell adoption. Från mitten av 1970-talet till mitten av 1980-talet kom internationell adoption att dominera. Det genomfördes cirka 2 000 adoptioner per år. Under 1990-talet var antalet adoptioner 800-1 200 per år. Denna minskning tros bero mycket på förbättrad medicinsk behandling vid ofrivillig barnlöshet till exempel provrörsbefruktning, men kanske även på försämrade familjeekonomi eller ökad främlingsfientlighet (Lindblad, 2004). Födelsestatistiken visar att år 1991 föddes det 123 737 barn. Antalet födslar sjönk fram

till år 1999 till 88 173 födslar, för att därefter stiga igen. År 2005 föddes 101 346 barn, samma år var genomsnittsåldern för en förstföderska i Sverige 29 år (www.scb.se). År 2005 var den genomsnittliga åldern för makar som adopterade, för kvinnor 36,9 år och för män 40,6 år. För ensamstående kvinnor som adopterade var medelåldern 42,6 år (www.nia.se).

3.10 Våra reflektioner

Lagarna om adoption ser på många sätt likadana ut idag som för nästan 90 år sedan. Rätten skulle göra sin bedömning efter ”finnes lända till gagn för barnet”. Idag går domstolen efter ”till fördel för barnet”. Vi anser att även om detta är olika ord så är det, för oss, samma innebörd i dem.

År 1950 fördes barnlagarna ihop till en föräldrabalk. Adoption togs in i kapitel 4 där den fortfarande finns idag. Från år 1971 finns det bara starka adoptioner i Sverige och möjligheten till att häva en adoption försvann.

Vi anser att lagarna kring en adoption har blivit hårdare med tiden. FN:s barnkonvention antogs 1989, detta är ingen lag i Sverige men den används ofta vid tolkning av svensk lag. 1993 års Haagkonvention blev till lag i Sverige 1997. Båda dessa konventioner har barnets bästa som grund. År 2005 blev det ett krav att blivande adoptivföräldrar skall genomgå en föräldrautbildning. Samma år blev NIA en myndighet och bytte därför namn till MIA. Denna myndighet fick då större möjlighet att kontrollera adoptionsorganisationernas arbete.

4. TEORIER

I boken ”Föräldrakärlek – livsviktig men förrädisk” menar författaren att det inte är möjligt att det skall finnas en psykologisk teori som helt förklarar relationerna mellan föräldrar och barn. Författaren menar att föräldraskap är en process som vi ständigt deltar i, men att det är något som vi aldrig helt kan förstå. Föräldraskap handlar alltså om livet självt (Orrenius, 1997). I denna studie valde vi dock att beskriva två teorier vilka vi tyckte passade till studiens syfte och frågeställningar.

4.1 Anknytningsteorin

Vi anser att anknytningsprocessen är viktig för adoptivföräldrar då adoptivbarnen har varit med om minst två separationer. Barnen kan ha störningar i anknytningsprocessen därför är det

viktigt för de blivande adoptivföräldrarna att de blir så förberedda som möjligt, genom föräldrautbildning och hemutredning.

Författaren till boken ”Trygga relationer –om anknytning och samhörighet mellan barn och vuxna” menar att begreppet anknytning betyder att höra till något (Orrenius, 2005).

Författaren till boken ”Adoption” menar att anknytning är det samspel och den kontakt som växer fram mellan barn och föräldrar. Anknytning uppstår när spädbarnet söker trygghet och skydd hos sina föräldrar och att de svarar på detta. Anknytningsprocessen fortgår under barnets uppväxt och behoven ändras efterhand (Lindblad, 2004). I boken ”Föräldrakärlek – livsviktig men förädisk” läser vi att det är John Bowlby som är anknytningsteroris upphovsman. Han visar på att de psykologiska behoven är lika viktiga och nödvändiga som de fysiologiska. Bowlby betonar hur viktiga föräldrar är för sina barns utveckling. Han menar också att det är riskfullt med tidiga separationer och byten av vårdare, detta gäller främst för barn under tre år. Genom videofilmning tittade Bowlby på barn som utsattes för separationer i samband med bland annat barnhemsvistelser. På dessa filmer syntes det tydligt hur mycket barn mellan ett och två års ålder påverkades av att leva utan sina föräldrar. Detta gav effekt på barnhemmet, man förstod hur bra barnen mådde då de återförenades med sina föräldrar.

”Teorin handlar om hur vi behöver varandra genom hela livet både för att leva och överleva” (Orrenius, 2005, s. 159).

4.2 Intervjuareffekten

Då föräldrarna genomgår intervjuer med hemutredaren kan det uppstå en så kallad intervjuareffekt. Detta betyder att de blivande adoptivföräldrarna har tankar om vad hemutredaren vill ha för svar på sina frågor vid hemutredningen. Föräldrarna ger då svar, som de anser vara ”rätt” och som de tror att hemutredaren vill höra.

I boken ”Forskningshandboken –för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna ” menar författaren att det är möjligt att intervjuarens personlighet i förhållande till den intervjuades personlighet kan påverka fylligheten och ärligheten i de svar som ges vid en intervju. Detta är vanligast då det gäller känsliga frågor som kan uppfattas som personliga. Exempel på sådana frågor kan vara frågeställningar som rör inkomster, religion, sexuella förhållanden samt personlig hälsa. Känsliga frågor kan få människor att känna sig

besvärande, de kan bli generade eller inta en försvarsställning. Då detta inträffar finns det en risk att de som blir intervjuade ger de svar som de tror att intervjuaren förväntar att de skall ge (Denscombe, 2000).

5. METOD

I detta kapitel redogör vi för vilken metod vi har använt oss av i denna studie, hur vi hittade våra referenser samt hur vårt urval och vår population ser ut.

5.1 Metodval

Syftet med denna studie var att nå en djupare förståelse för respondenternas tankar och känslor kring kraven och förväntningarna som ställdes på dem vid en internationell adoption. För att få svar på detta valde vi att genomföra vår studie genom att använda kvalitativa intervjuer, vi kunde då urskilja olika tankar och känslor hos respondenterna.

I boken "Den kvalitativa forskningsintervjun" menar författaren att man genom samtal lär känna andra människor samt att man får veta något om deras känslor, erfarenheter och förhoppningar om den världen som de lever i. Genom kvalitativa intervjuer skall man försöka att beskriva och förstå den intervjuades livsvärld (Kvale, 1997). Vi använde oss av semistrukturerade frågor med frågeteman och underfrågor till dessa (bilaga 3, 4 och 5). Detta för att vi skulle hålla oss inom vårt problemområde.

5.2 Litteratursökning

I boken "Den kvalitativa forskningsintervjun" menar författaren att det är viktigt att ha förkunskaper inom området som man skriver om (Kvale, 1997). Detta har vi försökt att skaffa oss genom att läsa böcker vilka berör området adoption.

Vi sökte efter relevant litteratur genom att använda databaserna Book-it och Libris på Högskolan Kristianstads bibliotek. Vi var även på biblioteket i Hässleholm och sökte i databasen Book-it samt fjärrlånade vissa böcker. Orden vi sökte på var "adoption", "föräldrautbildning", "hemutredning", "föräldraskap" samt "barnlöshet". Genom våra sökningar visade det sig finnas mycket böcker kring ämnet adoption. I boken "Vetenskaplig metod" menar författaren att det i äldre litteratur saknas aktuell forskning men att det finns både gammal och ny forskning i nyare litteratur (Ejvegård, 2003). Det tog vi hänsyn till då vi

begränsade oss till nyare litteratur. Detta för att kraven kring blivande adoptivföräldrar, samt statistik, har ändrats genom åren.

Vi sökte även information på Internet. På sidan www.villhabarn.se såg vi att FFIA anordnade ett möte i Malmö. Det handlade om hur en adoption går till. Detta var vi med på för att bland annat få information från FFIA och även få tips på bra och relevant litteratur. Vi var inne på sidan www.svd.se där vi använde sökordet ”adoption”. Detta resulterade i 21 artiklar som publicerats under det senaste året varav vi valde artikeln ”Föräldrar åtalas efter sonens död”. Vi visste att det hade publicerats en artikelserie i tidningen Norra Skåne och vi gick därför in på sidan www.nsk.se och sökte efter denna. Vi hittade dock inte den, så vi kontaktade därför reportern som skrev den och fick på det sättet tag i artikelserien. Inne på sidan www.google.se använde vi sökordet ”adoptionsorganisationer”, detta gav 757 träffar. Genom denna sökning fann vi även hemsidan www.nia.se. Då vi ville finna svar på hur gammal den genomsnittliga förstföderskan i Sverige är gick vi in på sidan www.scb.se och sökte på ”förstföderska”, detta gav 1 träff, vilken var relevant för oss. Det var även på denna sida som vi hittade statistik över hur många barn som hade fötts i Sverige olika år. Vi använde sökordet ”befolkningsstatistik” och hittade då en tabell om ”befolkningsstatistik i sammandrag 1960-2005”. Vi hörde om att Sveriges riksradio P1 skulle sända ett program om adoption. Vi gick därför in på www.sr.se för att lyssna på detta program.

5.3 Urval

Vi använde oss av ett så kallat bekvämlighetsurval då vi genom två socialsekreterare kom i kontakt med lämpliga respondenter. Vi valde två olika kommuner i Skåne vilket innebar att detta underlättade för oss då det gällde resor till och från intervjuerna. Vi intervjuade fyra föräldrapar, en hemutredare samt en föräldrautbildare. Detta ansåg vi vara ett rimligt antal med tanke på tidsramen, vilken var på tio veckor. I boken ”Den kvalitativa forskningsintervjun” menar författaren att det inte är antalet intervjuer som är det viktigaste utan det är innehållet i dessa som är det väsentliga (Kvale, 1997).

5.4 Population

I boken ”Forskning- en introduktion” läser vi om målinriktad sampling. Det betyder att urvalet är avsiktligt genomfört. Forskaren har i förväg satt upp definierade kriterier (DePoy, Gitlin, 1999). I detta fall var det blivande adoptivföräldrar. För att få en förståelse för blivande

adoptivföräldrars syn på kraven och förväntningarna kring en adoption valde vi att intervjua fyra föräldrapar som nyligen hade genomgått hemutredningen och föräldrautbildningen, men inte fått barnbesked. Anledning till att vi begränsade det på detta sätt var att vi trodde att det som de blivande föräldrarna såg som krav och förväntningar innan de fick barnbesked kanske inte upplevdes på samma sätt då de fått sitt besked.

Då vi hade för lite kunskaper om socialtjänstens krav och förväntningar på de blivande adoptivföräldrarna, var tanken att intervjua en hemutredare. Vi intervjuade även en föräldrautbildare för att få kunskap om vad föräldrautbildningen innebar. Kriterierna som dessa respondenter skulle uppfylla var att de utövade yrket aktivt. Då vi intervjuade en hemutredare och en föräldrautbildare såg vi detta som en möjlighet att kunna urskilja om deras tankar skiljde från föräldraparens.

6. GENOMFÖRANDE

I detta kapitel redogör vi för hur studien har genomförts. Vi berättar bland annat hur vi har fått kontakt med våra respondenter, hur intervjuerna har utförts, etiska reflektioner och hur vi har gjort vår analys. Vi beskriver även vilken betydelse vi tror att denna studie kan ha och vilken risk och nytta det finns. Dessutom för vi en diskussion kring validitet och reliabilitet.

6.1 Respondenterna

För att komma i kontakt med lämpliga respondenter tog vi hjälp av två hemutredare i olika kommuner. Vi frågade hemutredarna om de kunde hjälpa oss att komma i kontakt med föräldrapar som hade avslutat sin hemutredning och genomgått den obligatoriska föräldrautbildningen, men som inte hade fått sitt barnbesked.

Hemutredaren i den första kommunen skulle försöka komma i kontakt med två föräldrapar. Hon lovade att prata med sina kollegor och återkomma. Vi skickade vårt följebrev (bilaga 1) till henne så hon hade ett underlag. Hon återkom efter några dagar då hon, efter överläggning med sina kollegor, fått fram två lämpliga familjer. Hemutredaren ringde, innan hon tog kontakt med oss, upp dessa familjer och förklarade lite om studien. När hon fått deras samtycke ringde hon upp oss och gav oss namnen. Hemutredaren gav oss även namnet på en person som ansvarade för föräldrautbildningen. Genom denna person kom vi sedan i kontakt med en av ledarna för föräldrautbildningen.

Vi kontaktade också en hemutredare i den andra kommunen, hon hänvisade oss vidare till en annan hemutredare. Vi ringde upp henne och förklarade lite om studien och skickade även ett följebrev till henne. Hon skulle prata med sina kollegor och återkomma med besked. Efter några dagar ringde en hemutredare upp och berättade att hon hade varit i kontakt med en familj som ville delta i studien. Vi fick namn och adress till respondenterna. Efter några dagar ringde en annan hemutredare upp oss och gav oss namn och adress till ytterligare en familj. Dessutom bokade vi tid för intervju med denna hemutredare. Vi skickade följebrevet till respondenterna och ringde dem efter cirka en vecka för att bestämma tid för en eventuell intervju.

Vi ansåg att detta bekvämlighetsurval fungerade bra i vår studie. Det blev inte några fel i hemutredarnas sekretess då vi endast fick namn på föräldrapar som var intresserade av att delta i undersökningen. Det underlättade även för oss då vi inte själva behövde leta upp föräldrapar som var relevanta för studiens syfte.

6.2 Intervjuerna

Samtliga intervjuer genomfördes på platser som respondenterna själva valde. Detta var allt från allmän plats, arbetsplats till hemma hos respondenterna. Vår strävan var att respondenterna skulle känna sig bekväma och trygga i situationen.

Innan intervjuerna började förklarade vi studiens syfte för respondenterna. Vi frågade även om vi fick lov att använda bandspelare. Därefter fick de skriva på ett medgivande (bilaga 2). Intervjuerna tog ½ till 1½ timme och var semistrukturerade. Vi använde oss av frågeteman, till vilka vi hade underfrågor. I boken "Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaper" menar författaren att intervjuaren då har möjlighet att vara lite mer flexibel när det gäller ämnens ordningsföljd. Respondenterna har även möjlighet att utveckla sina idéer och att svaren blir mer öppna (Denscombe, 2000). Vi märkte att det var flexibelt då våra respondenter svarade på vissa av våra frågor innan vi hade ställt dem. Vi vet dock inte om vi hade fått några andra svar om vi ställt frågorna till dem. Vid intervjutillfällena bjöd vi en av våra respondenter på fika och de andra fick blommor som tack för att de hjälpte oss i vår studie.

Alla intervjuerna skrevs ut ordagrant. Vi erbjöd oss att skicka iväg de avidentifierade intervjuerna via mail till respondenterna. Detta för att de skulle kunna läsa igenom vad som sagts och kunna komplettera eller ändra om det var något som var oklart. Ett av paren avböjde dock och godkände intervjun vid intervjutillfället. I en av intervjuerna var respondenten själv och den andra partnern fick läsa igenom intervjun i efterhand för att eventuellt komplettera. Vi bad dem godkänna intervjun genom att skicka ett mail tillbaka till oss. En av respondenterna ville förtydliga vissa bitar i intervjun. Via telefon förklarade respondenten vad hon ville ändra. Då vi hade gjort ändringarna fick respondenten läsa igenom det ännu en gång för att godkänna det. Övriga respondenter godkände intervjuerna utan några ändringar.

6.3 Etiska reflektioner

Vi strävade efter att uppfylla Vetenskapsrådets fyra grundläggande etiska krav i vår studie. Dessa är informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet.

6.3.1 Informationskravet

Vi skickade ett följebrev till de respondenter som var intresserade av att delta i vår studie. I detta följebrev beskrev vi syftet med studien, hur undersökningen skulle gå till och att vi kom från Högskolan Kristianstad. Vi informerade även respondenterna om att det var frivilligt att vara med och att de hade rätt att avbryta sin medverkan utan att de behövde förklara varför. Efter ungefär en vecka ringde vi respondenterna. De hade då möjlighet att ställa frågor om studien samt ta ställning till ett deltagande. Vi bokade tid med dem som var intresserade av att medverka. Vid intervjutillfället gav vi dem en muntlig information om studien och de fick även skriva på ett medgivande. De hade då möjlighet att ännu en gång ta ställning till deltagande och godkänna bandinspelning eller ej.

6.3.2 Samtyckeskravet

Vi informerade våra respondenter om att det var helt frivilligt att delta i vår studie och att de fick tacka nej om dem inte ville vara med. I följebrevet som vi skickade stod det att respondenter fick avbryta intervjun när de ville utan att de behövde berätta anledningen för oss. Detta informerade vi om även vid intervjutillfällena. De fick även skriva på ett medgivande om att de samtyckte till att delta i studien. När vi hade skrivit ut intervjuerna erbjöds respondenterna att läsa igenom materialet och godkänna det.

6.3.3 Konfidentialitetskravet

Vi meddelade respondenterna om att vi behandlade materialet konfidentiellt. Det var ingen mer än vi som utförde intervjuerna och vår handledare som visste vilka respondenterna var. Deras namn, ålder och hemstad skulle inte synas i det färdiga arbetet och deras identitet skulle inte gå att känna igen. Detta såg vi som viktigt då våra respondenter tillhörde en begränsad grupp. Möjligheten fanns att de träffat varandra i till exempel föräldrautbildningen. Vi har inte heller namngivit kommunerna. Allt material som tillhörde studien förvarades inlåst under arbetets gång. När studien var slutförd förstördes anteckningar och band.

6.3.4 Nyttjandekravet

Denna studie gjordes i övningssyfte och det var bara vi som gjorde studien och vår handledare som fick ta del av materialet i sin grundform. Deltagarna fick skriftlig information om att materialet som vi samlade in endast användes i denna specifika studie och att det inte lånades ut till någon annan. Vi informerade även om att uppsatsen, när den var godkänd, skulle finnas tillgänglig på Högskolan Kristianstads hemsida.

6.4 Analys

Då våra respondenter hade godkänt bandinspelning skrev vi ut intervjuerna ordagrant efter varje intervjutillfälle. Tanken var att det då skulle bli lättare för oss att analysera materialet på ett bra sätt och risken för att vi skulle missa något viktigt och relevant minskade på detta sätt. Då vi spelade in intervjuerna på band behövde vi inte anteckna under intervjuerna. Detta trodde vi gjorde att stämningen blev lättare samt att vi kunde koncentrera oss på att enbart lyssna.

Då vi hade skrivit ut intervjuerna satt vi var och en för sig och läste igenom materialet flera gånger. En av oss läste intervjuerna på datorn och den andra läste det utskrivna materialet. Vi letade båda efter orden ”krav” och ”förväntningar”. Den av oss som satt vid datorn sökte också efter dessa ord med hjälp av sökfunktionen på datorn. I boken ”Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna” menar författaren att forskaren först måste bestämma vilken enhet som skall användas, detta kan vara speciella ord (Denscombe, 2000). Tanken med att vi satt själva och läste intervjuerna på olika sätt var att vi då kanske kunde upptäcka olika aspekter av det som hade sagts vid intervjuerna. Då vi

jämförde det vi kommit fram till visade det sig att vi hade sett en del olikheter, men också likheter. Om detta berodde på de olika sätten vi läst materialet på kunde vi dock inte svara på. Vi satt sedan tillsammans och diskuterade vad vi kommit fram till för att finna det relevanta i vår analys, vilken vi genomförde tillsammans.

I boken "Vetenskapligt tänkande" läser vi om analytisk induktion. Detta innebär att materialet analyseras först då all data samlats in. Första steget är att koda materialet för att leta efter begrepp som är intressanta för undersökningen. Andra steget är själva tolkningen, där man söker meningen i det som man undersökt. På så sätt nås en förståelse i den kvalitativa undersökningen (Hartman, 2004).

Vår analysmetod kunde vi också känna igen från boken "Den kvalitativa forskningsintervjun" där författaren beskriver analysens sex steg. I det fjärde steget tolkas den utskrivna intervjun av forskarna. Materialet struktureras först genom utskrift för att sedan klarläggas genom att skilja ut väsentligheter och oväsentligheter med tanke på syftet (Kvale 1997).

De utskrivna intervjuerna skrev vi ihop utifrån våra teman och frågeställningar. I resultatet valde vi att redovisa varje intervju för sig. På detta sätt fick vi en bra helhetssyn över resultatet. Vi använde oss av citat vilka vi tyckte hade fångat det väsentliga med tanke på vårt syfte.

Då en av vår frågeställning löd "Är det någon skillnad på adoptivföräldrarnas och hemutredarens respektive föräldrautbildarens uppfattningar om kraven och förväntningarna?" försökte vi finna svar på detta genom att identifiera gemensamma drag och skillnader i våra intervjuer. Detta redogjorde vi för i slutet av avsnittet "Resultat". Författaren i boken "Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaper" menar att då man gör på detta sätt så skall forskaren söka efter kopplingar som kan träda fram mellan enheterna (Denscombe, 2000).

6.5 Betydelse

Vi tror och hoppas att denna uppsats kommer att ha betydelse för oss i vår framtida yrkesroll. Vi kan komma i kontakt med adopterade barn och närstående till dessa i de flesta yrken inom socialt arbete. Det är då viktigt att ha förståelse för både föräldrarnas, föräldrautbildarens och hemutredarens situation.

Vi hoppas även att andra som är intresserade av adoption vill och får möjlighet att ta del av vår studie. Då uppsatsen godkänns kontaktar vi våra respondenter så att de kan få läsa vårt färdiga arbete och på detta sätt hoppas vi att de kan komma att få ta del av varandras tankar, åsikter och erfarenheter.

6.6 Risk och Nytt

Innan våra intervjuer med föräldraparen var vi medvetna om att ämnet adoption kunde väcka mycket känslor och funderingar för våra respondenter. Intervjuerna kunde uppfattas som ett integritetsintrång då det är ett känsligt område. Vägen till beslutet kunde ha varit lång och jobbig för föräldrarna. Den kunde ha varit kantad av misslyckanden att inte kunna få egna barn. Kanske misslyckade provrörsbefruktningar, där de hade kastats mellan hopp och förtvivlan. För att förebygga riskerna fick respondenterna fyra tillfällen att kunna ta ställning till sin medverkan. Först frågade hemutredaren dem, samtyckte de då så skickade vi ett följebrev där vi förklarade studiens syfte och att vi ringde upp dem inom en vecka. Då vi ringde upp dem hade de ytterligare ett tillfälle att ta ställning till sitt deltagande. Om de gav sitt samtycke bokade vi tid för en intervju, på en plats som de själva fick välja. När vi sedan var på plats för intervjun fick deltagarna ännu ett tillfälle till att ta ställning till sitt deltagande. Vi hade då ett medgivande som de fick skriva under om de samtyckte till att delta. På medgivandet fick de även möjlighet att välja om de ville att vi skulle använda bandspelare eller inte. Vi valde två föräldrapar ifrån en kommun och två föräldrapar ifrån en annan kommun. Detta för att öka möjligheten att kunna avidentifiera respondenterna.

Vår studie kommer att ge en inblick i ämnet adoption, till studenter, respondenter och blivande adoptivföräldrar. Det fanns även möjlighet att i analysen lyfta fram aspekter som tidigare inte belysts. En upptäckt av skillnader mellan de blivande adoptivföräldrarnas, föräldrautbildarens och hemutredarens olika sätt att se på kraven och förväntningarna kan leda till bättre förståelse dem emellan.

6.7 Metoddiskussion

Då vi gjorde vår studie försökte vi att få en hög validitet och reliabilitet. Detta diskuteras här nedan.

6.7.1 Validitet

Under rubriken ”Inledningen” beskrev vi hur vår förståelse såg ut innan vi började med denna studie. Detta ansåg vi höja validiteten, alltså trovärdigheten.

Då vårt syfte med studien var att få en förståelse för de blivande adoptivföräldrarnas tankar och känslor kring kraven och förväntningarna som ställs på dem vid en internationell adoption såg vi inte en kvantitativ undersökning som lämplig. Detta eftersom vi då inte hade nått samma förståelse som i en kvalitativ. De svar forskaren får i en kvantitativ undersökning kan lätt missförstås och svaren får inte heller samma djup som i en kvalitativ undersökning. Valet mellan kvalitativ- och kvantitativ metod var alltså inte svårt för oss.

Den kvalitativa intervjun som metod visade sig fungera bra för att få svar på vårt syfte och våra frågeställningar. Författaren menar, i boken ”Kvalitativa intervjuer”, att om man vill försöka förstå människors sätt att resonera så är en kvalitativ studie passande (Trost, 1997). Under intervjuerna kunde vi fråga respondenterna om det var något som vi uppfattade som oklart. Vi såg det som positivt att våra respondenter fick en chans att förklara vad de menade med sina svar och på detta sätt minskade risken för missförstånd oss emellan.

Vi valde att intervjua en hemutredare och en föräldrautbildare för att få ökad kunskap inom dessa områden. I boken ”Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaper” står det att vissa respondenter intervjuas då de befinner sig i en position där de har kunskaper. Just dessa kunskaper är av intresse för forskaren. Dessa personer benämns som nyckelpersoner eftersom de är experter inom området. Deras uppgifter har en hög trovärdighet (Denscombe, 2000).

Vid intervjutillfällena använde vi oss av frågeteman. Vissa av våra frågor fick vi svar på utan att behöva ställa dem. Vi använde oss av bandspelare efter vi fått tillåtelse av våra respondenter vilka även skrev på ett medgivande om bland annat just bandinspelning. I boken ”Kvalitativa intervjuer” menar författaren att många informanter accepterar att ha bandspelare

men att de känner sig besvärade och hämmande (Trost, 1997). En av våra respondenter kommenterade bandspelaren innan intervjun och tyckte att det var lite jobbigt att ha den där, men respondenten gav ändå medgivande för bandinspelning. Att någon av respondenterna stördes av bandspelaren under intervjun var dock inget som vi uppfattade. Just bandspelaren hjälpte oss mycket när vi skulle analysera intervjuerna. Vi ansåg att det var svårt att uppfatta allt som sades vid intervjutillfället, det var då lättare att ha allt på band. Efter att vi hade skrivit ut intervjun kunde vi läsa dem och på så sätt analysera materialet på ett bra sätt.

I boken "Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaper" menar författaren att om intervjuerna handlar om respondenternas känslor och erfarenheter så är det bra om de får läsa och godkända den utskrivna intervjun. Detta för att bekräfta att det som respondenterna sa verkligen var det som avsågs. Detta blir en kontroll av riktigheten (Denscombe, 2000). Detta tog vi hänsyn till då vi skickade de avidentifierade intervjuerna till respektive respondent för att få deras godkännande.

Tolkningen av den insamlade datan kan ha berott mycket på vår förförståelse och tidigare erfarenheter av ämnet. Då vi först analyserade materialet var för sig såg vi vissa skillnader i vad vi tyckte var relevant för syftet. Vi tror därför att forskarens erfarenheter speglas i resultatet. I boken "Den kvalitativa forskningsintervjun" kan man läsa om detta. Författaren menar att olika forskare kan komma fram till olika betydelser då materialet analyserats (Kvale, 1997).

Negativt med vårt val av metod, var att det tog lång tid innan vi genomförde våra intervjuer eftersom vi inte själva kontaktade föräldraren. Vi tyckte dock att detta var det bästa sättet att få kontakt med dem.

Med tanke på tidsramen så intervjuade vi fyra par, en hemutredare samt en föräldrautbildare. Vi tyckte dock att detta var för få personer för att få en bra helhetsbild, men vi ansåg att vi inte kunde genomföra fler intervjuer eftersom vi ville analysera materialet på ett bra sätt. Om vi hade intervjuat fler blivande adoptivföräldrar så hade validiteten blivit högre. Då vi hade så få respondenter ansåg vi att det inte gick att dra några säkra slutsatser.

Även om vi kunde se vissa negativa saker med vårt val av metod ansåg vi oss ändå nöjda med den kvalitativa metoden.

6.7.2 Reliabilitet

Då våra respondenter hade gett sitt godkännande så spelades intervjuerna in på bandspelare. För att öka reliabiliteten kontrollerade vi vid varje tillfälle att bandspelaren fungerade som den skulle. Vi använde även nya band samt hade nya batterier med oss vid alla intervjuer.

Vid en av våra intervjuer brast vår förmåga att hålla oss till våra frågeteman. Ett exempel på detta var när vi intervjuade ett föräldrapar. De började då berätta om hur det går till då föräldrarna åker och hämtar sitt adoptivbarn i dess hemland. Vi försökte då på ett bra sätt föra samtalet tillbaka till våra frågeteman. Vi såg det som en fördel att vi båda medverkade vid alla intervjutillfällena. Detta eftersom vi kunde hjälpas åt att få fram så mycket relevant information som möjligt vid våra intervjuer. Efter intervjuerna kunde vi också diskutera hur vi hade upplevt intervjun samt vilka intryck vi hade fått.

I boken "Den kvalitativa forskningsintervjun" menar författaren att det är viktigt att inte ställa ledande frågor vid intervjun då studiens reliabilitet minskar (Kvale, 1997). Vi tänkte på detta då det var vissa svar som vi trodde att vi skulle få av alla respondenter. Vid vår första intervju med ett föräldrapar berättade de hur mycket pengar en adoption kostade. Vid nästa intervju trodde vi att även det föräldraparet upplevde ekonomin som ett krav, men det gjorde de inte. Vi nämnde dock inte heller det eftersom de inte själva tog upp ämnet.

7 RESULTAT

Vi har valt att dela upp resultatet i våra olika frågeställningar. Under dem har vi sedan valt att redogöra varje intervju för sig.

7.1 Vilka krav och förväntningar ställer hemutredaren och föräldrautbildaren på de blivande föräldrarna?

Här nedan presenteras resultaten från våra intervjuer med hemutredaren, som vi har valt att kalla Hanna, och föräldrautbildaren, som vi har valt att kalla Fanny.

7.1.1 Hemutredaren

Intervjun började med att Hanna berättade att de föräldrar som ville ansöka om adoption var tvungna att ha genomgått föräldrautbildningen innan en hemutredning kunde påbörjas. Hanna

tyckte att det var bra att föräldrautbildningen hade blivit obligatorisk. Vid nästan varje utbildningstillfälle var det något par som hoppade av. Hanna menade att de då inte var redo för en adoption. Föräldrautbildningen var en förberedelse inför adoptionen.

”Att föräldrarna skall vara väl förberedda och att man skall veta, så långt man nu kan veta, vad det här handlar om (...) Man måste granska sig själv väldigt noga och titta på allt och vad som krävs av en.”

Hanna berättade om det material som användes vid en hemutredning samt vilka rubriker och områden som de pratade om.

”...vi pratar mycket om tidigare förhållanden, om deras uppväxt, utbildning, förvärvsarbete, föräldrarnas uppfattning om sin egen uppväxtmiljö och relation med sina föräldrar, syskon och syskonbarn..(...)., sen pratar vi om nuvarande förhållande, hur de bor nu, vilken inkomst de har och hur stort huset är och arbete då också...”

Hanna sa att de också pratade om de blivande adoptivföräldrarnas hälsotillstånd och att de måste genomgå en läkarundersökning.

”... vi begär ju in ett läkarintyg för att se att de är friska, så att det inte är något speciellt som föranleder att man inte skall adoptera. ..”

Vid hemutredningen pratade de också om personlighet, intressen, fritidssysselsättning, vänner samt socialt umgänge. Hanna berättade vidare att föräldrarna skulle beskriva varandra, berätta hur de såg på varandra samt prata om vilken syn de hade på religioner och livsåskådning. En annan rubrik som de också pratade om vid hemutredningen var äktenskap och samlevnad.

”...där vi tittar tillbaka på äktenskapet och de berättar hur de träffades och naturligtvis vad som är viktigt i äktenskapet, vad då båda tycker är viktigt i ett äktenskap.”

De blivande adoptivföräldrarnas relation till familjemedlemmar och släkt var också något som de pratade om. De pratade även om vad personer i omgivningen har för inställning till den planerade adoptionen. Hanna sa att de naturligtvis också pratade om motiv till adoptionen.

”...då är ju ofta anledningen att man inte kan få biologiska barn och hur det har påverkat, dem själva och deras förhållande. Många föräldrar har kanske genomgått många undersökningar och provrörsbefruktningar.....”

Vid en hemutredning pratade de också om erfarenhet och inställning till barn och ungdomar, förväntningar och förberedelser inför föräldrarollen samt uppfostringsideal.

”Synen på uppfostran, min kollega hade vid ett tillfälle ett par som tyckte det var helt naturligt att man bara kan ”dänga” till ett barn, slå till ett barn om det inte lyder, men det är ju enligt lag förbjudet! Om man på fullt allvar har en sån syn på barnuppfostran då är man inte lämplig.”

De blivande adoptivföräldrarna skulle alltid ta in tre referenser. Detta skulle vara människor som kan uttala sig om paret, dock får endast en referens vara en släkting till paret.

Parets hemmiljö var också något som hemutredaren tittade på. Hanna sa dock att detta sällan var en sak som var avgörande.

”Man förväntar sig i alla fall att det skall vara barnvänligt och att man skall få plats med barnet.”

Hanna förklarade att om någon av dem som ansökte om adoption hade en psykisk sjukdom så tittade hemutredaren väldigt mycket på detta. Då det fanns missbruk av något slag i familjen kunde det vara en anledning till att paret fick avslag på sin adoptionsansökan. Långvariga sjukskrivningar var också något som Hanna berättade att man som hemutredare tittade närmare på.

”Väldigt långvarig sjukskrivning måste man bedöma om det påverkar föräldrskapet, så man förväntar sig att personerna skall vara så friska som möjligt, sen får man ju naturligtvis alltid titta på vad det är för någonting.”

Då vi frågade Hanna om hon och hennes kollegor hade några förväntningar på de blivande adoptivföräldrarna svarade hon följande:

”Det är ju att vi gör utredning och vi förväntar oss att de skall motsvara, vi skall komma till att de kan adoptera. Det är ju själva utredningen egentligen.”

Hanna sa att hon och kollegorna även förväntade sig att paret skulle vara så friska som möjligt samt att både kvinnan och mannen skulle känna att de verkligen ville adoptera, så att de var överens om det. Hanna tyckte att det var tråkigt de gånger som hon kom fram till att hon måste ge avslag på en ansökan men att man då måste tänka på barnet.

”Där får man bara se till barnets bästa, det måste få det bästa tänkbara. Det är ju det de handlar om.”

Då vi frågade Hanna om vad som krävdes för att bli utredd, så svarade hon:

”Man måste ha fyllt 25 år och man måste vara gift.”

Hanna berättade att det inte finns någon lagstadgad övre åldersgräns. Hanna poängterade dock att det är en bedömningsfråga.

”Åldern är också naturligtvis en faktor som spelar in, om man skall godkännas eller ej.”

Vid intervjun frågade vi Hanna hur hon trodde att föräldrarna upplevde hemutredningen med kraven som ställdes på dem. Hon trodde att de var väl förberedda eftersom de hade gått föräldrautbildningen där de tog upp mycket om just hemutredningen. Hanna sa dock att en hemutredare ställde frågor om precis allting, även privata och intima frågor.

”Det är ju klart att det kan vara tufft och bli granskad på det sättet men det är ju nödvändigt. Vid minsta tvekan så gör vi en ännu djupare intervju.”

7.1.2 Föräldrautbildare

Fanny berättade att riktlinjerna för föräldrautbildningen kom centralt ifrån MIA. De har tagit fram ett eget kursmaterial. Föräldrautbildningen blev obligatorisk från januari 2005 och det föregicks av en utredning där man såg över internationella adoptioner. Fanny sa så här angående att föräldrautbildningen blivit obligatorisk:

”... jag var nog lite skeptisk till det i början men de här barnen är ju speciella för att de har ju genomgått separationer.”

Nu när hon har hållit i utbildningen ett tag så tyckte hon att det var väldigt positivt att den tog upp olika problem som de blivande föräldrarna kunde stöta på efterhand. Utbildningen tog upp vad barnen kunde ha med sig, vissa barn var hittebarn och några visste mycket lite om sin bakgrund. En del historier var inte alltid så lätta att ta in. Fanny tyckte att det var en fördel att utbildningen sträckte sig över en längre tid. De blivande adoptivföräldrarna behövde få tid att tänka till och fundera över de här frågorna. De flesta kommunerna ville även att de blivande föräldrarna skulle gå utbildningen innan hemutredningen startade. Det fanns ingen lag på det, men man måste ha gått utbildningen för att få ett medgivande. Fanny berättade hur hon trodde att föräldrarna kände inför föräldrautbildningen:

”För många är det väldigt, väldigt nytt med många frågor kring adoption och de är lite oroliga för hemutredningen, vad den skall innehålla och att de kommer liksom stå till svars på något sätt för det är det man känner lite.”

Fanny berättade vidare att de blivande föräldrarna upplevde utbildningen väldigt positiv, hon har fått väldigt positiv kritik.

”Att det liksom har varit nyttigt också och träffa andra som är i samma situation, det tror jag, att de känner att de inte är ensamma.”

De diskuterade även barnlöshet på utbildningen. Fanny menade att det kunde vara en stor styrka i att träffa andra som man kunde dela tankar och problem med. Det fanns egentligen inga krav mer än att de blivande föräldrarna skulle ha genomgått utbildningen. Syftet med utbildningen var dock enligt Fanny:

"... alla de här frågorna som vi försöker lyfta då så finns det inget ja eller nej, alltså inget som är riktigt eller fel på något sätt. För att det gäller bara att man själv tar ställning till, att man själv tror på..."

Några exempel på frågor som föräldrarna fick ta ställning till kunde till exempel vara: Skall barnen behålla sitt utländska namn eller inte? Skall vi adoptera ifrån Ryssland, där barnen ser ut som vi, eller skall vi ta ifrån Afrika, då det syns att barnet är adopterat? Ibland kunde man märka att paren inte var riktigt överens om att adoptera och då var det en sak att diskutera.

På utbildningen gav Fanny även tips om olika saker, att det kunde vara svårt för vissa adoptivbarn med språkutvecklingen, olika typer av otrygghet, svårt att sova och att föräldrarna inte skulle vara rädda för att söka hjälp. Fanny berättade att hon inte kunde se något negativt med utbildningen, enbart positivt.

"Det gäller ju att det är balanserat, så att man, alltså, att det inte blir för negativt, man får liksom inte bara lyfta upp problemen som kan komma."

De var två som höll i kursen tillsammans och båda hade adopterat barn ifrån olika länder. Fanny tyckte det var bra att de var två för att kunna utbyta idéer med varandra och att de hade olika erfarenheter med sig. Det visade sig i utvärderingen att deltagarna tyckte att detta var positivt. När vi frågade om vilka förväntningar en föräldrautbildare hade på de blivande adoptivföräldrarna, svarade Fanny:

"Vad vi har för förväntningar... Det är just det här att de skall våga ta ställning, våga tro på någonting, tycker jag."

Då de blivande adoptivföräldrarna genomgått föräldrautbildningen fick de ett intyg, inget omdöme på något sätt. Fanny poängterade väldigt att de inte hade något samarbete med hemutredaren, att de inte på något sätt kunde påverka hemutredningen. Hon menade också att det kunde bli fel om det var samma personer som ledde föräldrautbildningen som sedan gjorde hemutredningen.

”För tanken är att de skall kunna vara väldigt öppna i den här föräldrautbildningen och ställa alla knasiga frågor på något sätt.”

7.2 Hur upplever de blivande adoptivföräldrarna de krav och förväntningar som ställs på dem inför en adoption?

Här nedan har vi presenterat de fyra intervjuerna med föräldraren var för sig.

7.2.1 Anna och Anders

Anna var själv vid intervjutillfället. Hennes make Anders fick sedan läsa igenom den ordagrant utskrivna intervjun. Han hade dock inget att tillägga, utan godkände intervjun.

Anna berättade att både hon och hennes man kände att hemutredningen var väldigt lugn och avslappnad. Det var väldigt öppet och hjärtligt. Anna tyckte att de blev väl förberedda inför den genom föräldrautbildningen.

På föräldrautbildningen pratade de mycket om att kunna inse att de inte kom till att bli biologiska föräldrar.

”Och själva det faktumet har man gått igenom det tillräckligt, har man bearbetat det? För det är ju en sorg kan säga, om man nu då inte har valt av egen maskin”.

”... det handlar ju mycket om det att reflektera och gå in i sig själv och se var man har sig själv egentligen.”

När vi frågade Anna om hon kände att hemutredaren hade några förväntningar på dem så svarade hon:

”Nej, för det var vi lite rädda för, för att vi, som sagt vi är ju rätt unga i det här...”

Föräldrautbildaren däremot, kände Anna, hade lite förväntningar på dem. Skulle de verkligen bli adoptivföräldrar? Föräldrautbildaren, som själv adopterat, pressade dem mer att tänka efter ordentligt.

Det första kravet som Anna nämnde var att de var tvungna att gå en obligatorisk föräldrautbildning från 2005, detta för att de skulle få göra en hemutredning.

”... alltså den här föräldrautbildningen är ju jättebra, den tycker jag är kanon. (...).. första gången man träffar några likasinnade. (...)..., det var första gången vi kände i alla fall att vi hade någon som förstod oss. Vad det är vi går igenom. Även om föräldrar och syskon och nära de, ja jo vi förstår att det är jobbigt så förstår de ju inte det. För vi har inte valt att inte ha barn utan vi kan inte få barn”

Det Anna upplevde som det största kravet var alla papper som skulle fyllas i.

”Det största kravet det var när vi skulle fylla i handlingarna och skicka iväg vår adoption.”

Ekonomi upplevde hon också som ett krav. Det kostade väldigt mycket pengar att adoptera. När adoptionen var godkänd så fick de ett adoptionsbidrag ifrån försäkringskassan på 40 000 kronor. Detta täckte en del av kostnaden men långt ifrån allt.

”... jag tror att det finns många familjer som inte kan adoptera på grund av ekonomin.”

” För jag tycker att det är hemskt. Att pengar skall behöva styra om du skall ha ett barn eller inte.”

Anna började sedan prata om de tysta kraven, som hon kallade dem. Hon menade att deras föräldrar hela tiden hade varit positiva, men att mor- och farföräldrar kunde ha lite svårare för att acceptera att det kunde bli ett mörkhyat barn. Anna trodde att den gamla generationen tänkte lite annorlunda. Anna och Anders hade även sina egna krav, som att allt skulle bli bra och att de ville ha barn.

”Ja jo, och ändå är det ju det man har kämpat med de här åren då för det har ju funnits där kraven på sig själv då och det är ju det man har suddat, försökt suddat ut att inte ha alla kraven.”

Utöver detta så fanns också kraven som de olika länderna hade på adoptivföräldrarna för att de skulle få adoptera. Bland annat så nämnde Anna att om man skulle adoptera ifrån vissa länder så fick man inte ha för högt BMI.

”Så på grund av BMI så fick vi inte adoptera från vissa länder, till exempel Thailand och Korea. Och det är ju ett tramsigt krav.”

7.2.2 Berit och Björn

Berit och Björn tyckte att djupintervjun i hemutredningen var jobbig. Björn tyckte att vissa frågor saknade relevans. Berit berättade att de frågade om allt, bland annat kontrollerade de polisregistret, ekonomin och sjukdomar. Hon upplevde att de blev synade inifrån och ut.

”Det var ju från det man föddes till nu och det var om familjen och andra förhållanden...ja allt.”

Berit tyckte att frågorna i hemutredningen var konstigt formulerade. Hon menade att det var endast det positiva som kom fram i frågorna.

”Så jag kände nästan så här att ”Vad skall man svara?” till exempel om ens föräldrar och om förhållandet till dem. Det kändes nästan som hej hopp vad bra de var. Allting var positivt och inget negativt, men det finns ju båda sidor.”

De båda upplevde hemutredningen som frustrerande, detta för att det var så lång väntetid mellan mötena. Björn och Berit hade gärna sett att hemutredningen hade gått fortare.

Berit och Björn tyckte att föräldrautbildningen var bra och att de hade gått den även om den inte var obligatorisk. Björn tyckte att det var bra att föräldrautbildningen var en gång i veckan. På det sättet glömde han inte vad de pratade om sist. Berit berättade att de inte hade något speciellt utbildningsmaterial utan de läste litteratur och berättade om den för de andra i gruppen. Berit berättade om föräldrautbildningen:

”... hon tog hemutredningen först och gick igenom vad som skulle gås igenom där...så då var man lite förberedd på det också. Sen det andra i kursen var mer om hämta barnet, vad man skall tänka på, vad man säger till utomstående.”

I föräldrautbildningen pratade de mycket om problem som kunde uppstå med ett adoptivbarn, bland annat separationen från de biologiska föräldrarna. Att barnet kunde komma i kris då det helt plötsligt upptäckte att det inte såg ut som sina föräldrar. Berit kommenterade detta med:

”Man måste vara beredd på allt.”

Varken Björn eller Berit kunde känna att hemutredaren hade några förväntningar på dem, men däremot krav. Berit svarade spontant på frågan om vilka krav de upplevde att det ställdes på dem:

”Att man skall vara perfekt alltså!(...) På något sätt kändes det nästan som man fick väga orden alltså, som man sa också. Så att man inte kläckte ur sig någon rappakalja utan dess like. För man visste inte hur det skulle tas. Sen kan ju alla människor kläcka ur sig något dumt men man kände det att man fick skärpa sig så att det inte kom någon rotvälkska.”

Björn berättade hur han upplevde kraven i hemutredningen:

”Jag tycker att det känns som man skall passa in i en mall. Följde man inte denna mallen utan stack ut för mycket på vissa ställen så var det fara och färde.”

Björn och Berit tog även upp kraven på hur de bodde och att man visste hur man uppfostrade ett barn. Björn tyckte att hemutredaren förutsatte att de på förhand skulle veta hur de skulle handla i olika situationer. Han tog också upp de ekonomiska kraven som de hade på sig. För det första var man tvungen att ha en bra basekonomi för att kunna försörja barnet och för det andra var det hela engångskostanden för adoptionen. Hemutredaren hade också krav om tre referenser som skulle skriva om familjen. Björn tog även upp kraven ifrån de olika länderna till exempel i Korea fick man inte ha högre BMI än 29 och i Sydafrika måste man vara aktiv i en församling.

”Det är mycket krav ifrån olika håll.”

7.2.3 Catarina och Christer

Catarina och Christer började intervjun med att berätta hur hemutredningen gick till. När vi sedan frågade hur de upplevde den svarade Catarina:

”Jag tyckte det var jättejobbigt! Fruktansvärt jobbigt!(...) det var nog själva det att mitt liv finns i deras händer. Alltså det är enda sättet för mig att bli mamma.”

De båda upplevde hemutredningen som jobbig. Catarina sa att det inte gick att känna om det gick bra eller dåligt samt om hon svarade ”rätt” på frågorna eller inte.

”Man själv vet ju hur bra mamma man kommer till att bli, övertyga det...”

Christer berättade att han tyckte att hemutredningen var bra. I början av hemutredningen tyckte han dock att det kändes som de skulle komma hem till dem och snoka och ställa frågor, han poängterade dock att det ju var för barnets skull. Det var viktigt att barnet kom till rätt människor. Även Catarina höll med om detta:

”Man har vänt på det. Det är inte för vår skull som hemutredningen är utan det är faktiskt för barnets skull.(...) Det är den rättigheten som barnet har för att de skall ha det bra när de kommer.”

Christer och Catarina gick föräldrautbildningen innan den blev obligatorisk. De sa att kommunen ändå tvingade dem att gå den, annars skulle det inte ha påbörjats någon hemutredning. Detta kunde de ha gått emot men bestämde sig för att ändå gå utbildningen. De båda tyckte det var bra att föräldrautbildningen hade blivit obligatorisk.

”Man behöver träffa andra i samma situation.”

Ledarna på föräldrautbildningen pratade mycket om saker som kunde bli jobbiga i framtiden för föräldrar och adoptivbarn, detta för att förbereda föräldrarna.

”...man fick höra det mesta negativa (...) Det var liksom aldrig, de lyfte aldrig fram något positivt i utbildningen.”

Då Catarina och Christer tänkte tillbaka på utbildningen var de båda dock lite skeptiska till den. Catarina berättade följande:

”Just den utbildningen känner jag att jag kan rycka lite på axlarna åt, faktiskt. Det sa vi nästan hela tiden. Alltså den var ju bra ändå ju men den gav inte så mycket som vi trodde att den skulle ge...”

I den föräldrautbildningen som Catarina och Christer gick på var de nio par och två ledare. Detta ansåg de båda vara för många.

”Så det blev väldigt få diskussioner och VÄLDIGT dålig sammanhållning i gruppen. Det är jättetråkigt.”

Då vi frågade om dem upplevde att hemutredaren hade några förväntningar på dem så blev de båda fundersamma. Catarina berättade sedan att hemutredaren som gjorde intervjun med henne hade, som Catarina själv uttryckte det, ett ”stenansikte”, vilket gjorde Catarina mer nervös.

”Man försöker kämpa ännu mer bara för... man känner att man måste övertyga (...) Jag mådde jätte, jätte dåligt av det. Jag hade så ont i magen.”

Det största kravet som Catarina kände var att de aldrig skulle svika sitt barn.

”Vi har inte rättighet till ett barn, utan barnet har rättighet till föräldrar och det är det man får känna mycket att, alltså, man skall ge dom kärlek, alltså det är kraven att vi aldrig kommer att svika detta barn. Det är ju det största kravet. (...)Då kan man ge mycket kärlek, det kommer man långt med.”

Ett annat krav som Christer och Catarina kunde känna från hemutredaren var om de verkligen hade bearbetat sin barnlöshet och att de inte de inte strävade efter att bli gravida. Detta för att de inte skulle ångra sin adoption sedan. Christer sa följande:

”Att man verkligen är inställd på vad det innebär att adoptera. Det är ju ett krav ifrån hemutredningen.”

Christer avslutade intervjun med att säga att det negativa han kunde se var att det skulle ta så lång tid, detta höll även Catarina med om.

7.2.4 Doris och David

Doris och David tyckte att hemutredningen var ganska personlig med djupa frågor. David berättade:

”...där är många bitar i den här som är, jag kan ju tänka mig att det är ju inte så många gånger i livet egentligen som man liksom behöver lämna ut sig så mycket som man gjorde under den här hemutredningen.”

Då vi frågade hur de upplevde hemutredningen svarade Doris att hon inte upplevde den som så jobbig.

”...visste ju det här innan liksom och man, det jag tyckte var lite mest nervöst det var det här när vi skulle en och en, vad dom skulle fråga, alltså vad frågar dom nu David...”

David och Doris gick föräldrautbildningen innan den blev obligatorisk. Efter de tio träffarna hade de fortfarande kontakt med de andra deltagarna och de hade bara positivt att säga om kursen.

”Och vi tyckte att den här kursen den var jättegivande. Vi är jättepositiva till det här verkligen (...) Vi är ju glada att vi gick...”

De båda poängterade att de tyckte att det var viktigt att ledarna som höll i föräldrautbildningen själva var adoptivföräldrar. Doris och David menade att ledarna då lättare kunde sätta sig in i situationen och visste vad det handlade om.

”Och jag tycker nästan att det är ett krav att dom är adoptivföräldrar själva.”

Doris trodde att den största förväntningen som hemutredaren hade på dem var att de verkligen passade som förälder och att de hade rätt syn på barnuppfostran. David märkte inte att hemutredaren hade några speciella förväntningar på dem utan att de bara följde de lagar och regler som styrde.

”...jag vet inte om dom har direkt några förväntningar, alltså mer än det som är, dom lagar och regler som styr det här så att säga va, dels med adoption men även med barn...”

Doris trodde att det var viktigt att hemutredaren märkte att föräldrarna inte var tveksamma utan att de var trygga i det här med adoption. Doris menade också att hemutredaren måste förstå att föräldrarna verkligen ville adoptera.

”Att dom vet att, dom förväntar sig att vi verkligen vet, har tänkt igenom det här och vet vad vi ger oss in på.”

Doris trodde också hemutredaren förväntade sig att adoptivföräldrar skulle ta hand om barnet på samma känslomässiga sätt som om det vore ett biologiskt barn.

”För det är nog det dom förväntar att man verkligen tar sig an barnet som sitt eget (...) det är alltså så här med ett adopterat barn så har man precis samma rättigheter och även skyldigheter som om det hade varit ett biologiskt barn.”

Då vi frågade om de upplevde några krav svarade David att han tyckte det var en del krav i hemutredningen, men han menade också att det var krav runt omkring hemutredningen.

”... läkarintyg och ekonomisk redogörelse (...) och vänners intyg och så vidare. Och arbetsgivarintyg och allt möjligt...”

Doris hade även upplevt andra krav, så som att man måste vara gift och ha en trygg ekonomi så att man klarade av att försörja ett barn. Doris berättade också att ett krav var att man måste vara frisk. Skulle man adoptera från vissa länder så fick man inte ha ett BMI som var över en viss gräns.

”Så man får inte vara hur tjock som helst och hur smal som helst.”

David tillade att åldern också var ett krav.

”... man får inte vara hur gammal som helst om man säger.”

Ett annat krav som Doris upplevde var att hemutredaren verkligen skulle vara säker på att föräldrarna klarade av att ta hand om ett barn och att de visste vad de gav sig in på.

”... kraven är ju det att man vet vad man ger sig in på och kan ta hand om ett barn.”

Vi frågade Doris och David vad de såg som positivt respektive negativt då det gällde kraven.

”...vi har upplevt det mesta positivt (...) det enda som har varit negativt, men det har inte med kraven att göra, det är den här väntan.”

Doris och David pratade mycket om hur mycket pengar det kostade att adoptera ett barn och de tyckte att det var synd att det skall vara så dyrt då man gjorde en god gärning och tog hand om ett barn som behövde det. De båda tyckte dock att det var värt pengarna i slutändan.

”En investering för livet.”

7.3 Är det någon skillnad på adoptivföräldrarnas och hemutredarens respektive föräldrautbildarens uppfattningar om kraven och förväntningarna?

Här nedan redovisar vi vilka krav och förväntningar som hemutredare, föräldrautbildare och adoptivföräldrar har tagit upp.

7.3.1 Förväntningar

Vid intervjuerna sa både hemutredaren och föräldrautbildaren att de hade förväntningar på blivande adoptivföräldrar. Hemutredaren sa att hon förväntade sig att hemmiljön skulle vara barnvänlig samt att där fanns plats för ett barn och att föräldrarna skulle vara så friska som möjligt. Hon sa även:

”Det är ju att vi gör utredning och vi förväntar oss att de skall motsvara, vi skall komma till att de kan adoptera. Det är ju själva utredningen egentligen.”

På frågan om förväntningar svarade föräldrautbildaren följande:

”Vad vi har för förväntningar... Det är just det här att de skall våga ta ställning, våga tro på någonting, tycker jag.”

Anna och Anders kände inga förväntningar från hemutredaren. De kände dock att föräldrautbildaren förväntade sig att de tänkt efter ordentligt om de verkligen skulle bli adoptivföräldrar.

David kände inga förväntningar från hemutredaren, han menade att de bara följde de lagar och regler som styrde. Doris upplevde att hemutredaren hade många förväntningar på dem. Detta var bland annat att de skulle passa som föräldrar, hade rätt syn på barnuppfostran och att de skulle ta hand om barnet som om det vore ett biologiskt. Doris kände också att hemutredaren hade som förväntning att de skulle ha tänkt igenom och inte tveka inför adoptionen.

Två av föräldraren kände inte att hemutredaren hade några förväntningar på dem. De nämnde inte heller att de känt några förväntningar från föräldrautbildaren.

7.3.2 Krav

Då vi frågade hemutredaren om vilka krav som ställdes på blivande adoptivföräldrar så vände hon på frågan och beskrev de faktorer som kunde vara anledning till att det blev ett avslag. Dessa var: väldigt långvarig sjukskrivning, psykisk sjukdom, hur långt och stabilt förhållandet var, åldern på föräldrarna, synen på uppfostran, hemmiljön och missbruk i familjen. Hon nämnde också att vid minsta tvekan på någon punkt så gjorde de en djupare intervju.

Både hemutredaren och föräldrautbildaren sa i sina intervjuer att föräldrautbildningen är lagstadgad och därmed ett krav. Genomgick föräldrarna inte den kunde de inte få ett medgivande. Detta var det enda krav som föräldrautbildaren nämnde.

Det krav som Anna upplevde som störst beskrev hon på följande sätt:

”Det största kravet det var när vi skulle fylla i handlingarna och skicka iväg vår adoption.”

Andra krav som hon också kände var den obligatoriska föräldrautbildningen, ekonomin, tysta kraven, kraven på sig själv samt kraven från barnets hemland.

Berits första svar på frågan om krav som de kände var:

”Att man skall vara perfekt alltså!”

Björn tyckte att det kändes som han skulle passa in i en mall för att få ett medgivande. Både Berit och Björn kände även att de hade krav på sig angående boendet, barnuppfostran, kunde svara på hur de skulle agera i framtida situationer, ekonomin, referenser samt krav från barnets hemland.

Det största kravet som Catarina och Christer kände var:

”...alltså det är kraven att vi aldrig kommer att svika detta barn. Det är ju det största kravet.”

Andra krav som de kände var att de skulle ge mycket kärlek, att de hade bearbetat sin barnlöshet, inte strävade efter att bli gravid samt att de visste vad det innebar att adoptera.

Första svaret som David och Doris gav på frågan om krav var följande:

”Själva hemutredningen där är ju en del krav och med allt, inte bara själva det som dom gör där då utan allt runt omkring med läkarintyg och ekonomisk redogörelse (...) vänners intyg och så vidare. Och arbetsgivarintyg och allt möjligt...”

Doris och David nämnde även andra krav vilka var: att man var gift, ålder, att man visste vad man gav sig in på, att man klarade att ta hand om ett barn samt de krav som barnets hemland ställer på dem.

8. RESULTATDISKUSSION

Syftet med vår studie är att få en förståelse för föräldrarnas tankar och känslor kring kraven och förväntningarna som ställs på dem vid en internationell adoption. Alla de fyra föräldraren som vi har intervjuat upplever krav från hemutredaren. Alla upplever dock olika krav. Hemutredaren sa vid intervjun att hon ställer vissa krav på blivande adoptivföräldrar. Dock så nämner inte föräldraren alla de krav som hemutredaren berättar om. Då vi frågar om vad de upplever för krav så är det endast ett av föräldrarens första svar som överrensstämmer med de krav som hemutredaren menar att hon ställer. Detta är bland annat intygen från läkare och vänner.

En av våra respondenter tycker att hela hemutredningen är ett krav. I boken ”Barnrättens grunder” står det att en underårig inte får tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett hem som tillhör någon som inte har vårdnaden om barnet. För att detta skall ske måste socialnämnden utreda förhållandena i hemmet. Om en adoption skall kunna godkännas måste alltså socialnämnden lämna medgivande (Schiratzki, 2005).

I boken ”Adoptera –ett sätt att bli förälder” menar författaren att en internationell adoption vanligtvis kostar mellan 100 000 och 150 000 kronor. Då det är ett utländskt barn som adopteras är föräldrarna berättigade ett adoptionskosnadsbidrag på 40 000 kronor (Creutzer,

2002). Två av föräldraren säger att de upplever ekonomin som ett krav. Hemutredaren i vår intervju nämner dock inte det som ett krav för de blivande adoptivföräldrarna.

En av respondenterna känner att ett krav är att adoptivföräldrar aldrig skall svika sitt barn. Hon menar också att det är viktigt att visa mycket kärlek och att man kommer långt med det. Elsa Nyberg, som varit med och skrivit kurslitteraturen till föräldrautbildningen, säger i en radiointervju att när föräldrarna får sina adoptivbarn så skall de ösa kärlek över barnen (www.sr.se). I boken "Blod är tjockare än vatten" beskriver författaren detta. Författaren är själv adoptivbarn och hon avslutar boken med följande citat:

"Måhända är blod tjockare än vatten men kärlek är tjockare än blod" (Trotzig, 1996, s. 287).

Hemutredaren, i vår intervju, förväntar sig att de blivande adoptivföräldrarna skall motsvara hemutredningen och på sätt få sin adoptionsansökan godkänd. Ett krav som ett av föräldraren känner är att blivande adoptivföräldrar måste vara perfekta och passa in i en mall. En annan av våra respondenter upplever också att hemutredaren förväntar sig att de blivande adoptivföräldrarna verkligen skall passa som föräldrar. I boken "Trygga relationer – om anknytning och samhörighet mellan barn och vuxna" står det om detta. Winnicott menar att ingen förälder behöver vara perfekt. Det räcker att vara en tillräckligt bra förälder och en god vårdare till barnen (Orrenius, 2005).

Ett av föräldraren som vi intervjuar säger att ett krav som de känner är att de skall svara rätt på hemutredarens frågor. I boken "Forskningshandboken- för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna" kallas detta för intervjuareffekt. De blivande adoptivföräldrarna kan till exempel skraddarsy svar på en hemutredares frågor, så svaren blir vad föräldrarna tror att hemutredaren vill höra (Denscombe, 2000).

I "Adoption - till vilket pris? – betänkande av utredningen om internationella adoptioner" läser vi att det fanns ett lagförslag att den övre åldersgränsen för att adoptera borde vara 42 år (SOU 2003:49). Detta förslag gick dock inte igenom, utan MIA:s rekommendation på en övre åldersgräns på 45 år ligger kvar (www.nia.se). Processen kan vara lång innan man bestämmer sig för att adoptera ett barn. Detta betyder att de blivande adoptivföräldrarna kan närma sig 45 år. Ett av föräldraren som vi intervjuar nämner just åldern som ett krav. Även hemutredaren pratar om åldern, hon säger att det kan vara en anledning till att ett föräldrapar får avslag i sin adoptionsansökan.

I en av våra intervjuer säger paret att de känns som de vänder ut och in på sig själva vid hemutredningen. I boken "Längtansbarnen – adoptivföräldrar berättar" beskriver adoptivföräldrar hur processen såg ut för dem. Ett av paren i boken säger att deras kompisar beskrev det på samma sätt, just att de vänder ut och in på sig själva (Weigl, 1997).

I boken "Barnrättens grunder" står det att en adoption syftar till att skapa ett barn- och föräldraförhållande då biologiska band saknas. Enligt svensk rätt har adopterade barn och biologiska barn samma rättigheter och skyldigheter i relation till sin adoptivfamilj respektive biologiska familj (Schiratzki, 2005). I boken "Längtansbarnen – adoptivföräldrar berättar" står det om ett par som både har ett biologiskt barn och ett adoptivbarn. De beskriver att de har samma känslor för båda sina barn (Weigl, 1997). En av våra respondenter upplever att hemutredaren har som förväntning att de blivande adoptivföräldrarna skall ta hand om adoptivbarnet på samma sätt som om det vore ett biologiskt barn.

De blivande adoptivföräldrarnas hemmiljö är också något som hemutredaren tittar på, denna skall vara barnvänlig. Hemutredaren säger dock att detta sällan är en sak som är avgörande för om adoptivföräldrarna skall få avslag eller godkännande på sin ansökan. Två av föräldraren tycker att just boendet och hemmiljön är ett krav och en förväntning. I boken "Adoptera – ett sätt att bli förälder" beskriver författaren tio punkter som hemutredaren skall titta på vid en hemutredning. En av dessa punkter är just föräldrarens hemmiljö (Creutzer, 2002).

Att de blivande adoptivföräldrarna skall vara gifta upplevs som ett krav i en av våra intervjuer. Hemutredaren nämner också detta i intervjun. I "Sveriges rikes lag" 4 § 4 kap FB regleras kravet att endast makar kan adoptera gemensamt (Gregow, 2004).

I Boken "Adoptera – ett sätt att bli förälder" står det att en av punkterna som skall tas upp vid en hemutredning är de blivande adoptivföräldrarnas tankar om barnuppfostran (Creutzer, 2002). Hemutredaren, i vår intervju, säger att de bland annat pratar om uppfostringsideal vid en hemutredning. Att ha rätt syn på barnuppfostran upplever hälften av föräldraren som krav och förväntning.

En av respondenterna säger att hon upplever tysta krav. Med det menar hon att mor- och farföräldrar kan ha svårt att acceptera om det blir ett mörkhyat barn. Hemutredaren säger vid intervjun att hon pratar med föräldraren om hur parets omgivning ser på den eventuella adoptionen. Ett krav som ett annat föräldrapar upplever är att de måste ha tre referenser från

personer i dess omgivning. I boken "Adoptera –ett sätt att bli förälder" står det att just referenser och omgivningens inställning skall ingå i hemutredningen (Creutzer, 2002).

Vid intervjun med hemutredaren sa hon att hon har som förväntning att de blivande adoptivföräldrarna är så friska som möjligt. Om någon av föräldrarna lider av psykisk sjukdom tittar hemutredaren väldigt noga på det, eftersom det kan vara en anledning till avslag i adoptionsansökan. I boken "Adoptera – ett sätt att bli förälder" menar författaren att det krävs ett läkarintyg. Anledningar till avslag i ansökan är bland annat om någon av föräldrarna har hög risk att drabbas av sjukdom, har vissa kroniska sjukdomar, är långtidssjukskriven, har sjukpension eller om det förekommer missbruk i familjen (Creutzer, 2002).

Tre av de fyra föräldraren som vi intervjuade har upplevt krav från barnets hemland, detta var bland annat att BMI inte får överstiga en viss gräns. I boken "Adopterade barn – vägledning för förskolan" menar författarna att varje land har sina speciella krav. Dessa är bland annat ålder, utbildning, livsåskådning och hur länge paret har varit gifta (Höjer, Höjer 2005).

Hemutredaren i vår intervju menar att de blivande adoptivföräldrarna skall vara förberedda, så långt det går, inför den eventuella adoptionen. Detta blir de genom föräldrautbildningen. Föräldrautbildaren säger att syftet med utbildningen är att de blivande adoptivföräldrarna skall ta ställning och tro på någonting. En av respondenterna säger att föräldrautbildningen handlar om att reflektera, de blivande adoptivföräldrarna skall gå in i sig själva och se var de har sig själva. I "Adoption - till vilket pris? – betänkande av utredningen om internationella adoptioner" kan vi läsa att de adopterade barnens erfarenheter gör att deras sätt att signalera sina behov kan se annorlunda ut. Alla adoptivbarn har rätt att komma till väl förberedda föräldrar (SOU, 2003:49). Elsa Nyberg menar att det är viktigt att adoptivföräldrarna görs medvetna om adoptivbarnens ökade risker för svårigheter i framtiden. Meningen med detta är att föräldrarna skall få en beredskap att upptäcka de svårigheter som kan uppstå och då söka hjälp vid ett tidigt skede (www.sr.se).

I "Att bli förälder till ett barn som redan finns" läser vi att om bakgrunden är att föräldrarna inte kan få några biologiska barn så är det viktigt att man har bearbetat känslorna av att man inte kan föda barn själv och att detta blivit en sorg som man kan leva med. (MIA:s

utbildningsmaterial, 2005). Föräldrautbildaren i vår intervju menar att det kan vara en stor styrka i att träffa andra att dela tankar och problem med. Några av respondenterna tar upp att det är viktigt att prata barnlösheten, att de verkligen har bearbetat det. En av respondenterna sa att hon har upplevt mycket krav på sig själv. Det är till exempel att hon och hennes man verkligen vill ha ett barn samt kravet att allt skall bli bra.

Vid en radiointervju i Sveriges Riksradio P1 berättar ett föräldrapar om föräldrautbildningen som om att det är oerhört mycket negativitet i utbildningen. Att det bara blir problem är mer regel än undantag. Elsa Nyberg svarar att meningen med att ta upp svårigheter som kan uppstå är att föräldrarna skall veta att de finns och de skall veta vart de skall vända sig för att få hjälp (www.sr.se). Ett föräldrapar i en av våra intervjuer nämner inte föräldrautbildningen som ett krav men de berättar att de tycker det är bra att träffa andra i samma situation. De tycker att det är mycket negativt i utbildningen och att ingen lyfter fram något positivt med adoption. Dock säger våra respondenter att de upplever föräldrautbildningen som positiv, då föräldraparen blir förberedda inför hemutredningen och kommande föräldraskap.

I ”Nya sociallagarna – med kommentarer, lagar och författningar som de lyder den 1 januari 2005” läser vi att från den 1 januari 2005 har föräldrautbildningen blivit obligatorisk för blivande adoptivföräldrar. Detta regleras i 12 § 6 kap SoL (Norström, Thunved, 2005). Hemutredaren i vår intervju tycker att det är bra att hemutredningen har blivit obligatorisk. Det är nästan alltid något par som avbryter utbildningen och då menar hon att de inte är redo för att adoptera. Familjeutbildaren var lite skeptisk i början när föräldrautbildningen blev obligatorisk, men hon menar att adoptivbarnen är lite speciella då de genomgår separationer. Nu ser hon föräldrautbildningen endast som positivt. Tre av föräldraparen tycker att det är bra om föräldrautbildaren är adoptivförälder själv. En av respondenterna tycker nästan att det är ett krav att föräldrautbildaren själv har adopterat.

9. KONKLUSION

Då vi sammanställer och analyserar våra insamlade data kan vi se att de blivande adoptivföräldrarnas upplevda krav och förväntningar delvis skiljer sig från hemutredarens och föräldrautbildarens.

Kravet som de blivande adoptivföräldrarna upplever som det största är helt olika. Det är att fylla i handlingar, att de är perfekta, att de aldrig skall svika barnet samt själva hemutredningen med tillhörande intyg. Hemutredare och föräldrautbildare nämner inte de tre första som krav.

Det står i lagen att sökanden måste genomgå föräldrautbildning och hemutredning för att få ett medgivande till att adoptera. Vi anser att det är viktigt att göra utvärderingar, så myndigheterna och föräldrarna får en förståelse för varandras tankar om krav och förväntningar. Föräldrautbildaren berättar att de, bland annat, på föräldrautbildningen förbereder föräldrarna på hemutredningen. Detta kan hjälpa föräldrarna att inte vara så oroliga vid hemutredningen, vilket det har visat sig att de är. Det är en jobbig tid som det är för föräldrarna. Att känna krav och förväntningar som inte är menade som sådana gör det inte lättare för föräldrarna.

Föräldrautbildningen upplever vi som positiv. Det som framkommer som negativt om denna är, att ett föräldrapar tycker att gruppen var för stor. Detta resulterade i att sammanhållning och diskussionerna blev dåliga. En av oss tycker nästan att föräldrautbildning för biologiska föräldrar också skall vara ett krav, detta hade nog varit nyttigt. Givetvis förstår vi dock att detta inte är genomförbart, endast en tanke. Alla blivande föräldrar erbjuds att gå föräldrautbildning och vi tycker att det är mycket bra att förbereda sig som förälder, biologisk som adoptiv. I en av våra intervjuer sa respondenten att vissa par hoppar av adoptionsprocessen vid föräldrautbildningen. De är kanske inte redo för en adoption vid det tillfället utan behöver tänka ett tag till. Det är bra för föräldrarna att komma på det i ett så tidigt skede.

Anknytningen kan vara störd för adoptivbarn, då de tidigt i livet upplever minst två separationer. Separationer är det allvarligaste hotet mot psykisk hälsa och allt som har med anknytning att göra. Vi tycker då att det är mycket viktigt med föräldrautbildningen och hemutredningen, detta för att föräldrarna skall vara väl förberedda. Vi kan dock förstå att

föräldrarna upplever hemutredningen som jobbig och fylld med krav och förväntningar, då den är påfrestande och rör många känsliga områden. Vi anser dock att den är nödvändig. Adoptivbarnen behöver komma till föräldrar vilka klarar av att tillgodose de speciella behov som dessa barn har och förse dem med hopp och tilltro. Adoptivbarnen skils från sin ursprungliga miljö och förlorar den värld som de känner till.

I våra intervjuer kom det fram att ekonomin upplevs som ett krav. Detta kan vi förstå då en adoption ofta kostar över 100 000 kronor. Det är väldigt mycket pengar för en låg- och medelinkomsttagare. Adoptionsorganisationerna kan hjälpa till med finansieringen genom ett lån. En av oss anser att adoption kan bli en klasskillnad, att kanske bara de som har mycket god ekonomi skall kunna adoptera. Det finns inget som säger att de paren med mindre god ekonomi inte kan bli precis lika bra föräldrar. Vi båda tycker givetvis att det är viktigt att föräldrarna klarar av att försörja barnet.

Tidigare i denna studie skriver vi om intervjuareffekten. Denna innebär att de blivande adoptivföräldrarna svarar det som de tror att hemutredaren vill höra som svar på frågorna. Vi anser att det är viktigt att hemutredaren är medveten om detta så att den färdiga hemutredningen ger en rätt bild av föräldrarna. Detta gynnar inte minst det barnet. Det är för dennes skull utredningen görs.

Både hemutredare och föräldrautbildare har förväntningar på de blivande adoptivföräldrarna. Hemutredaren anser att själva hemutredningen är förväntningen. Hon förväntar sig att föräldrarna skall få ett medgivande så att de kan adoptera. Föräldrautbildaren förväntar sig att de blivande föräldrarna skall våga ta ställning och tro på något. Hälften av föräldraparen känner inte att hemutredare och föräldrautbildare har några förväntningar på dem. De övriga känner förväntningar såsom att de verkligen vill adoptera, att de har rätt syn på barnuppfostran och att de skall ta hand om barnet som om det vore biologiskt. En av föräldrarna tycker att hemutredaren bara följer de lagar som finns.

Vi tycker båda att det har varit mycket spännande och lärorikt att ta del av våra respondenters tankar och funderingar. Då vi upptäckt både skillnader och likheter ser vi detta som ett intressant resultat i denna studie.

10. REFERENSER

- Creutzer, A (2002). *Adoptera – ett sätt att bli förälder*. Stockholm: Bonnier Carlsen i samarbete med Vi föräldrar.
- Denscombe, M (2000). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.
- DePoy, E & Gitlin, L (1999). *Forskning – en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Ejvegård, R (2003). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Gregow, T (2004). *Sveriges rikes lag, 125:e upplagan*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Hartman, J (2004). *Vetenskapligt tänkande – Från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Höjer, D & Höjer, L (2005). *Adopterade barn – vägledning för förskolan*. Stockholm: Sveriges utbildningsradio (UR) i samarbete med Adoptionscentrum och Familjeföreningen för internationell adoption (FFIA).
- Johannessen, A & Tufte, P A (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.
- Kvale, S (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindblad, F (2004). *Adoption*. Lund: Studentlitteratur.
- MIA:s utbildningsmaterial (2005). *Att bli förälder till ett barn som redan finns*. Kompendium.
- Nordlöf, B (2001). *FoU-rapport 2001:8, Svenska adoptioner i Stockholm 1918-1973*. Stockholm: Socialförvaltningen, Forsknings- och utvecklingsenheten.

Norström, C & Thunved, A (2005). *Nya sociallagarna – med kommentarer, lagar och författningar som de lyder den 1 januari 2005, upplaga 18*. Stockholm: Norstedts Juridik.

Orrenius, A M (1997). *Föräldrakärlek – livsviktig men förrädisk*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Orrenius, A M (2005). *Trygga relationer – om anknytning och samhörighet mellan barn och vuxna*. Stockholm: Natur och kultur.

Schiratzki, J (2005). *Barnrättens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Sverne Arvill, E & Svensson, A (2003). *Adoption*. Stockholm: Norstedts Juridik.

SOU 2003:49. *Adoption – till vilket pris? – betänkande av utredningen om internationella adoptioner, Volym 1*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Trost, J (1997). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Trotzig, A (1996). *Blod är tjockare än vatten*. Stockholm: Bonnier.

Weigl, K (1997). *Längansbarnen – adoptivföräldrar berättar*. Stockholm: Norstedt.

Länkar

http://www.scb.se/templates/Listning2_44153.asp 2006-05-09 Klockan: 10.58

http://www.scb.se/templates/tableOrChart_26040.asp 2006-05-23 Klockan 22.50

<http://www.nia.se/frameset.htm> 2006-05-09 Klockan 12.23

<http://www.villhabarn.com> 2006-03-21 Klockan 08.15

<http://www.sr.se/cgi-bin/P1/program/index.asp?ProgramID=1274> 2006-05-01 Klockan 18.30

http://www.svd.se/dynamiskt/inrikes/did_11939272.asp 2006-04-15 Klockan 11.10

Tidningar

Koskinen, C. *I väntan på dig, Del 1: Beslutet*. Norra Skåne 2005-09-10.

Koskinen, C. *I väntan på dig, Del 2: Förberedelser*. Norra Skåne 2005-10-11.

Koskinen, C. *I väntan på dig, Del 3: Ekonomi*. Norra Skåne 2005-11-30.

Koskinen, C. *I väntan på dig, Del 4: Väntan*. Norra Skåne 2006-04-26.

Följebrev

Hässleholm 2006-xx-xx

Hej!

Vi heter Camilla Christiansson och Ida Lund och går sjätte terminen på sociala omsorgsprogrammet inriktning socialpedagogik vid Högskolan Kristianstad. Vi skall nu skriva vårt examensarbete (C-uppsats) på 10 poäng inom ämnet socialt arbete. Vi har valt att rikta in oss på adoption.

Vårt syfte med denna studie är att få en förståelse för föräldrarnas tankar och känslor kring kraven och förväntningarna som ställs på dem vid en internationell adoption.

Vi vore tacksamma om Ni vill delta i vår studie. Att delta som intervjuperson är frivilligt och Ni har rätt att avbryta intervjun om Ni så känner och väljer själv om det finns någon fråga som Ni ej vill besvara. Intervjuerna kommer att vara cirka 1 timme på en plats som vi kommer överens om tillsammans.

Vi kommer att be Er om tillåtelse att banda vår intervju, detta för att underlätta vår bearbetning av materialet och för att undvika misstolkningar. Vill du inte att vi använder bandspelare respekterar vi givetvis detta. Intervjumaterialet kommer att ligga till grund för en analys av Era och andra intervjuades svar. Detta kommer slutligen att sammanställas och rapporteras genom en skriven uppsats. Materialet kommer endast att användas till denna studies syfte. Vi kommer att skydda din identitet och i det färdiga resultatet kommer det inte att nämnas några namn eller framgå i vilken kommun som intervjun är gjord.

Under studiens gång kommer endast vår handledare och vi ha tillgång till materialet. När studien är färdig kommer inspelat material och anteckningar att förstöras. När uppsatsen är godkänd kommer den att offentliggöras och finnas tillgänglig via Högskolan Kristianstads hemsida (www.hkr.se).

Vi kommer att höra av oss till Er om en vecka via telefon. Ni har då möjlighet att ställa frågor om studien samt att ta ställning till att delta. Väljer Ni att delta bokar vi tid för intervjun.

Ni är välkomna att kontakta oss vid frågor och funderingar!

Tack på förhand!

Ida Lund
Hem: xxxx-xxx xx
Mobil: xxxx-xx xx xx
Mail: xxxxxxxx@xxxxxxxx.xxx

Camilla Christiansson
Hem: xxxx-xxx xx
Mobil: xxx-xxx xx xx
Mail: xxxxxxx.xxxxxxxxxxxxxx@xxxxx.xx

Medgivande

Vårt syfte med intervjun är att ta del av dina tankar och känslor kring kraven som ställs på föräldrar vid en internationell adoption.

Intervjustudien genomförs av studenter på sociala omsorgsprogrammet med inriktning social pedagogik vid Högskolan Kristianstad.

Materialet kommer endast att användas till vår C-uppsats.

- Ditt deltagande i intervjun är frivilligt och du kan avbryta din medverkan när du vill.
- Eventuell bandinspelning kommer att förvaras inlåst under arbetets gång och förstöras när uppsatsen publicerats.
- Materialet kommer att avidentifieras och du erbjuds möjlighet att ta del av intervjuutskriften.

Jag har läst och förstått innebörden av ovanstående text och jag lämnar mitt samtycke till att delta i denna studie:

Jag medger även bandinspelning:

Jag medger **inte** bandinspelning:

Ort, datum:.....

Namnsteckning:.....

Frågeteman / blivande adoptivförälder

Hemutredning

- Hur gick hemutredningen till?
- Hur upplevde du/ni den?

Föräldrautbildningen

- Vad har du/ni för tankar om att föräldrautbildningen är obligatorisk för blivande adoptivföräldrar?
- Hur upplevde du/ni föräldrautbildningen?

Förväntningar

- Vilka förväntningar känner du/ni att hemutredaren har på dig/er?

Krav

- Vilka krav har du/ni upplevt att det ställts på dig/er som blivande adoptivförälder/rar?
- Vad känner du/ni inför kraven?
- Vad ser du/ni som positivt respektive negativt?

Frågeteman / hemutredaren

Hemutredning

- Hur går en hemutredning till?
- Hur tror du att de blivande adoptivföräldrarna upplever den?

Föräldrautbildningen

- Hur ser föräldrautbildningen ut?
- Vad är syftet med att föräldrautbildningen har blivit obligatorisk för blivande adoptivföräldrar?

Förväntningar

- Vilka förväntningar har ni på blivande adoptivföräldrar?

Krav

- Vilka krav ställer ni på blivande adoptivföräldrar?
- Vad ser du som positivt respektive negativt?

Frågeteman / föräldrautbildaren

Föräldrautbildningen

- Hur ser föräldrautbildningen ut?
- Vad är syftet med att föräldrautbildningen har blivit obligatorisk för blivande adoptivföräldrar?
- Hur tror du att de blivande adoptivföräldrarna upplever den?

Förväntningar

- Vilka förväntningar har ni på blivande adoptivföräldrar?

Krav

- Vilka krav ställer ni på blivande adoptivföräldrar?
- Vad ser du som positivt respektive negativt?

Arbetsfördelning

Vi har under studiens gång arbetat mycket tillsammans med de olika momenten. Vi ansåg att det var en styrka att vara två då vi kunde diskutera och på så sätt komma fram till det som vi ansåg vara det bästa och mest relevanta.

Camilla har ansvarat för "Bakgrunden" och Ida har jobbat mer med "Metod" och "Genomförande". Vi har dock ändå hjälpts åt då vi bytt texter med varandra för att kunna ändra och komplettera studien kontinuerligt.

Vi genomförde sex intervjuer med respondenter från två olika kommuner. Vi ansvarade för varsin kommun då det gällde kontakten med respondenterna. Vi har båda varit med vid alla intervjuerna men haft huvudansvaret för tre intervjuer var. De intervjuer vi ansvarade för skrev vi också ut.

Vi satt först var för sig och läste de utskrivna intervjuerna för att finna det relevanta till vår analys vilken vi genomförde tillsammans. Vi har också skrivit diskussionerna tillsammans.

Vi känner båda att vårt samarbete har fungerat mycket bra genom hela studien. Framförallt har vi upplevt denna tid tillsammans som lärorik och rolig!